

ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

АДРЕС: УЛИЦА "БРАТЯ МИЛАДИНОВИ – ЮГ" № 50
ТЕЛ.: 033662201, 62139; ФАКС: 0336/62139; 62325

E: mail obaparv@parvomai.escom.bg
<http://www.parvomai.bg/>

ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ	ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
общинска администрация	Вх. № 53.0-123
Изходен № 61-00-116	Дата 18.04.2018г.
Дата 18.04.2018г.	

ДО

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ГРАД ПЪРВОМАЙ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТ АНГЕЛ ПАПАЗОВ - КМЕТ НА ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ

ОТНОСНО : Приемане на проект на Програма по енергийна ефективност на община Първомай за периода 2018 – 2023 г.

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

Съгласно изискванията на чл. 12, ал. 2 от Закона за енергийната ефективност (обн., ДВ, бр. 35 от 15.05.2015 г., в сила от 15.05.2015 г.), държавната политика в областта на енергийната ефективност се изпълнява от всички държавни и местни органи, като за целта тези органи разработват и приемат **програми по енергийна ефективност**, съответстващи на целите, заложиени в:

1. Националната стратегия по енергийна ефективност на Република България;
2. Националния план за действие по енергийна ефективност 2014 -2020 г.;

2. Националния план за сгради с близко до нулево потребление на енергия, националния план за подобряване на енергийните характеристики на отопляваните и/или охлаждаемите сгради – държавна собственост, използвани от държавната администрация и

3. Националната дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществения и частния национален жилищен и търговски сграден фонд.

Програмите по енергийна ефективност се разработват при отчитане на стратегическите цели и приоритети на регионалните планове за развитие на съответните райони, изготвяни на основание чл. 4, ал. 3 от Закона за регионалното развитие, както и въз основа на перспективите за устойчиво икономическо развитие на съответните райони за икономическо планиране.

По аргумент от чл. 12, ал. 4 от Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ), средствата за изпълнение на програмите по енергийна ефективност се осигуряват в рамките на бюджетите на държавните органи и на общините.

Програмите по енергийна ефективност, като елемент от изпълнението на държавната политика за повишаване на енергийната ефективност:

- съдържат концепция за развитието на енергийната ефективност на територията на съответните общини с набелязване на дългосрочни цели, мерки и политики за постигането на тези цели;

- формулират приоритетите в зависимост от динамиката на енергийния пазар, специфичното развитие на отделните сектори, възможностите на бюджета на всяка една от общините и др.

Очаквани резултати от програмите по енергийна ефективност:

- икономия на енергия;
- икономически ефект;
- повишаване на качеството на общинските услуги.

Цел на програмите по енергийна ефективност:

Основната цел на програмите по енергийна ефективност е да бъдат идентифицирани възможните дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност, които да доведат до енергийни спестявания, както и възможните варианти, по линия на които могат да бъдат изпълнени тези дейности и мерки.

Въвеждането на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност в българското законодателство със сега действащия ЗЕЕ на практика постави общините в Република България в ситуация, при която всяка една от тези общини следва да приеме нова, актуална програма за енергийна ефективност, съответстваща на изискванията на Директивата и на новия ЗЕЕ за:

- реализацията на дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност в съответствие с Националния план за действие по енергийна ефективност 2014 – 2020 г., водещи до икономии на енергия не само в крайното, но и в първичното потребление на енергия;
- изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания, като част от националната задължителна цел за енергийни спестявания на Република България до 2020 г. от страна на т.нар. „задължени лица – търговци с енергия“ при крайните клиенти на енергия в т.ч. и при общините в качеството им на крайни клиенти на енергия;
- въвеждане на допълнително изискване, освен енергийната ефективност на сградния фонд на общините, да се повиши и енергийната ефективност на уличното осветление.

Предвид горепосоченото, проектът на Програма по енергийна ефективност на Община Първомай обхваща времеви хоризонт от 5 години и е обвързана с Националния план за действие по енергийна ефективност 2014 – 2020 г.

Обхват на програмите по енергийна ефективност:

Програмата по енергийна ефективност на Община Първомай разглежда следните сегменти:

- Енергийна инфраструктура;
- Образование, здравеопазване, социални услуги, спорт, култура, религия, административни сгради, офис сгради;
- Улично осветление;
- Жилищен сектор, промишленост.

Резултати от изпълнението на програмите по енергийна ефективност:

Целеният резултат от изготвянето и изпълнението на Програмата по енергийна ефективност на Община Първомай е:

- намаляване на потреблението на енергия на територията на Общината и създаване на предпоставки за икономии на финансови ресурси, които да бъдат пренасочени по други важни за местното население направления;
- намаляване на емисиите на парникови газове в атмосферния въздух;
- намаляване на риска за здравето на населението.

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация, във връзка с чл. 12, ал. 2 от ЗЕЕ, предлагам на Общински съвет – гр. Първомай, да приеме следното

РЕШЕНИЕ:

Точка единствена. Приема Програма по енергийна ефективност на Община Първомай за периода 2018 – 2023 г.

Мотиви : Настоящото Решение се приема на основание чл. 21 ал.1 т.12 от ЗМСМА, както и чл. 12, ал.2 от ЗЕЕ .

С уважение,

КМЕТ НА ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ .....

/ Ангел Атанасов Папазов /

Заличена информация
на основание чл. 2 от
Закона за защита на
личните данни.

Община Първомай
ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ПО
ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
2018 – 2023 Г.

Януари 2018 г.

Съдържание:

1. ВЪВЕДЕНИЕ
2. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ
3. НОРМАТИВНА БАЗА
4. ОБЩ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ
  - 4.1 ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА
  - 4.2 НАСЕЛЕНИЕ
  - 4.3 СГРАДЕН ФОНД
  - 4.4 ПРОМИШЛЕНОСТ / УСЛУГИ И СЕЛСКО СТОПАНСТВО
  - 4.5 ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА
5. ПОЛИТИКА ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
6. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ
7. ЦЕЛ И ОБХВАТ
8. ФИНАНСИРАНЕ И ИЗБОР НА ПРОГРАМИ, ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
  - 8.1 ФИНАНСИРАНЕ И ИЗБОР НА ПРОГРАМИ
  - 8.2 ДЕЙСТВАЩИ ПРОЕКТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА
9. МЕРКИ ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ
10. ЕТАПИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ
11. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО
12. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ
13. ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО
14. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ АБРЕВИАТУРИ

ВИЕ	Възобновяеми източници на енергия
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
ЕС	Европейски съюз
ЕСМ	Енергоспестяващи мерки
ЗЕЕ	Закон за енергийна ефективност
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ЗУЕС	Закон за управление на етажната собственост
ЗУТ	Закон за устройство на територията
кв.км	Квадратни километри
КВт	Киловат
КВтч	Киловатчас
КЕП	Крайно енергийно потребление
ПЕЕ	Програми за енергийна ефективност
МСП	Малки и средни предприятия
НМ	Населени места
НСИ	Национален статистически институт
ОА	Общинска администрация
ПЧП	Публично-частно партньорство
РЗП	Разгъната застроена площ
MW	MegaWatt/ мегават
МВтч	Мегаватчас
GWh	Гигават часа

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Повишаването на енергийната ефективност е един от основните инструменти, които водят до постигането на заложените цели на държавната политика в областта на икономиката и енергетиката не само на национално ниво, но и на местно. Общините, като потребители на енергия, имат съществена роля в развитието на енергийната ефективност чрез изпълнението на заложените в плановете, програми и проекти енергоспестяващи мерки за намаляване на енергийната консумация.

Реализацията на общинските програми за енергийна ефективност води до:

- намаляване на зависимостта на общините от доставка на енергия и енергоносители;
- намаляване разходите за енергия и съответно повишаване на жизнения стандарт и качеството на живот;
- повишаване конкурентоспособността на местната икономика;
- откриване на иновативни производства и нови работни места;
- ограничаване на негативното въздействие върху околната среда и климата.

Енергийната ефективност означава извличане на максимална полза от всяка единица енергия чрез възпитаване на съответното енергийно поведение у потребителите и използване на модерни технологии за задоволяване на ежедневните енергийни потребности. Тя е най-ефективният начин за спестяване на енергия и намаляване на емисиите на парникови газове в атмосферния въздух.

Енергийната ефективност може да се представи и като измерител за разумното използване на енергията, което представлява функция от повишаване на ефекта от дейностите, свързани с потребление на енергия, при същевременно намаляване на разходите за това без загубата на енергиен комфорт.

Енергийната ефективност, като елемент от политиката по устойчиво развитие, води до:

- намаляване разходите за горива и енергия;
- повишаване сигурността на снабдяването с енергия;
- подобряване на топлинния комфорт;
- намаляване емисиите на парникови газове;

Изготвянето на общински програми за енергийна ефективност е задължителна част от държавната политика по енергийна ефективност и налага участието на съответните регионални и местни структури. Общинските програми за енергийна ефективност целят да се намали нивото на енергопотребление в обектите – общинска собственост (сгради, инсталации, улично осветление и др.), като по този начин да се даде пример на населението и бизнеса с оглед генериране икономия на енергия в бита и индустрията.

Предвидените в настоящата програма мерки по енергийна ефективност имат за цел политиката по енергийна ефективност да се превърне в приоритетна на територията на Община Първомай, като по този начин се повишат икономическият растеж и жизненият стандарт на населението на Общината и се подпомогне опазването на околната среда.

Настоящата програма е структурирана съгласно Указанията на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) за разработване на плановете/програми за енергийна ефективност.

2. Основание за разработване

Изготвянето на общинските програми за енергийна ефективност, както и на програмите за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници и биогорива, е един от приоритетите на кохезионната политика на Европейския съюз за периода до 2020 г. Чрез устойчиви енергийни проекти и стратегии за изпълнението на тези програми, кохезионната политика превръща екологичните предизвикателства – осигуряване качество на атмосферния въздух, намаляване изменението на климата и управление на ресурсите, във възможности за развитие на регионите и превръщането им в по-атрактивно място за инвестиции и създаване на нови работни места.

Като продължение на тази политика, Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност, въведена в българското законодателство с новия Закон за енергийната ефективност (обн., ДВ, бр. 35 от 15.05.2015 г., в сила от 15.05.2015 г.), предвижда в т. 18 от преамбюлната си част, че държавите-членки следва да насърчават общините и другите публични органи да приемат интегрирани и насочени към устойчиво развитие планове за енергийна ефективност с ясни цели.

Въвеждането на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност в българското законодателство със сега действащия Закон за енергийната ефективност (ЗЕЕ) на практика постави общините в Република България в ситуация, при която всяка една от тези общини следва да приеме нова, актуална програма за енергийна ефективност, съответстваща на изискванията на Директивата и на ЗЕЕ за:

- реализацията на дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност в съответствие с Националния план за действие по енергийна ефективност 2014 – 2020 г., водещи до икономии на енергия не само в крайното, но и в първичното потребление на енергия;
- изпълнение на индивидуални цели за енергийни спестявания, като част от националната задължителна цел за енергийни спестявания на Република България до 2020 от страна на т.нар. „задължени лица – търговци с енергия“ при крайните клиенти на енергия, към които принадлежат и общините;
- въвеждане на допълнително изискване, освен енергийната ефективност на сградния фонд на общините, да се повиши и енергийната ефективност на уличното осветление (за общини с население над 20 000 души) .

По силата на чл. 12, ал. 1 – ал. 3 от ЗЕЕ държавната политика в областта на енергийната ефективност се изпълнява от всички държавни и местни органи, като за целта тези органи разработват и приемат **програми по енергийна ефективност**, съответстващи на целите, заложили в:

1. Националната стратегия по енергийна ефективност на Република България;
2. Националния план за действие по енергийна ефективност 2014 -2020 г.;
3. Националния план за сгради с близко до нулево потребление на енергия, националния план за подобряване на енергийните характеристики на отопляваните и/или охлаждаемите сгради – държавна собственост, използвани от държавната

администрация и

4. Националната дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществената и частния национален жилищен и търговски сграден фонд.

Програмите по енергийна ефективност се разработват при отчитане на стратегическите цели и приоритети на регионалните планове за развитие на съответните райони, изготвяни на основание чл. 4, ал. 3 от Закона за регионалното развитие, както и въз основа на перспективите за устойчиво икономическо развитие на съответните райони за икономическо планиране.

По аргумент от чл. 12, ал. 4 от ЗЕЕ, средствата за изпълнение на програмите по енергийна ефективност се осигуряват в рамките на бюджетите на държавните органи и на общините.

3. Нормативна база

Целите за повишаване на енергийната ефективност са конкретизирани в Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. Основният стремеж е намаляване на енергийната интензивност на брутния вътрешен продукт с 50% до 2020 г. спрямо базисната 2005 г.

Настоящата програма е изготвена в съответствие с новото европейско законодателство в областта на енергийната ефективност и е съобразена със:

Стратегия „Енергетика 2020” на Европейския съюз (Трети либерализационен пакет в енергетиката „Енергетика и климат“)

През 2007 г. Европейският съвет прие нови енергийни цели до 2020г., т.нар. „триада 20-20-20” за повишаване на енергийната ефективност в крайното енергийно потребление с 20 %, увеличаване дела на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно енергийно потребление с 20% и намаляване, в резултат на това, на емисиите на парникови газове в атмосферния въздух с 20% спрямо базисната 1990 г. Тези цели са насочени към ефективното използване на ресурсите на Европа, като се направят важни промени в начина, по който в държавите-членки на Европейския съюз се произвежда и консумира енергия и се основават на постигнатото до този момент в областта на енергийната политика.

Директиви на Европейския съюз за енергийна ефективност

Европейското право в областта на енергийната ефективност включва седем директиви и девет регламента, които са транспонирани в българското законодателство в Закона за енергийната ефективност. Две от директивите са тясно свързани с енергийния мениджмънт в общините - *Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите* и *Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност*

Директива 2010/31/ЕС на Европейският парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите

Целта на Директивата е да се подобрят енергийните характеристики на сградите в рамките на държавите-членки на Европейския съюз, като се вземат предвид външните

климатични и местни условия, както и изискванията за параметрите на вътрешния въздух при стриктно спазване на съотношението „разходи-ефективност“.

Директивата въвежда изискване за привеждане на съществуващия сграден фонд в държавите – членки до „сгради с близко до нулево потребление на енергия“. Това означава подобряване на енергийните характеристики на сградите до максимално възможния клас на енергопотребление по скалата на класовете за енергопотребление за съответната сграда, в зависимост от действащите технически правила и норми към датата на въвеждането ѝ в експлоатация, плюс задължителното условие за оползотворяване на енергия от възобновяеми източници за задоволяване на енергийните потребности на обитателите на сградата.

Директивата въвежда и критерии по отношение на:

- общата методологична рамка за изчисляване на цялостните енергийни характеристики на сгради и части от тях;
- прилагане на минимални изисквания по отношение на енергийните характеристики на нови и съществуващи сгради, сградни компоненти и външни ограждащи елементи на сградата, които подлежат на основен ремонт;
- енергийно сертифициране на сгради и части от тях.

Директива 2012/27/ЕС на Европейският парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност

Основната цел на тази Директива е да допринесе за постигане на целите на Европейския съюз за повишаване на енергийната ефективност в крайното енергийно потребление на държавите-членки до 31 декември 2020 г. с 20 % чрез:

- изготвяне на национална дългосрочна стратегия за саниране на обществения и частен сграден фонд;
- задължително реновиране на 3% годишно от пълната разгъната застроена площ (РЗП) на държавните сгради с разгъната застроена площ над 250 кв.м, а за общинските сгради това е пожелателно;
- въвеждане на схеми за задължения за енергийната ефективност, осигуряващи изпълнението на националната цел за енергийни спестявания от страна на т.нар. „задължени лица – търговци с енергия“, между които тази цел се разпределя като индивидуални цели за енергийни спестявания, подлежащи на изпълнение чрез:
  - сключване на договори за реализация на енергийно-ефективни услуги при крайните клиенти на енергия;
  - внасяне на парични средства от търговците с енергия в специализирани фондове за енергийна ефективност;
  - прехвърляне на енергийни спестявания.
- насърчаване използването на т.нар. „ЕСКО модел“, представляващ финансова схема за насърчаване реализацията на енергоспестяващи мерки при крайните клиенти на енергия чрез реализацията на договори с гарантиран резултат;
- въвеждане на система за управление по енергийна ефективност (енергиен мениджмънт), включително енергийни обследвания, като част от прилагането на

програмата по енергийна ефективност от публичните органи и органите на местната власт и местното самоуправление.

Пътна карта за енергетиката до 2050 г.

През декември 2011 г. Европейската комисия прие Пътна карта за енергетиката, която има за цел понижаване на въглеродните емисии до 2050 г., като същевременно се подобри конкурентоспособността на икономиката и сигурността на доставките на енергия за Европа. Ключов елемент за изпълнението на тази цел е реализацията на политиката по енергийна ефективност.

Енергийната стратегия на Република България до 2020 г.

Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. отразява визията за развитие на сектор „Енергетика“ при отчитане на европейската визия в тази област, както и на политиките по енергийна ефективност и оползотворяване на енергията от възобновяеми източници.

Стратегия „Европа 2020“

Тя залага на три основни приоритета:

- интелигентен растеж - изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;
- устойчив растеж - насърчаване развитието на екологична и конкурентоспособна икономика с по- ефективно използване на ресурсите;
- приобщаващ растеж - стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване, както и нейните пет основни цели:

- 1) заетост за 75% от населението на възраст 20-64 години;
- 2) инвестиции в научно изследователската и развойна дейност в размер 3% от брутният вътрешен продукт на Европейския съюз;
- 3) постигане на целите „20/20/20“ по отношение на енергетиката и климата;
- 4) съкращаване на емисиите въглероден диоксид с 20% в сравнение с нивата от 1990 г.;
- 5) увеличаване дела на енергията от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия с до 20% и намаляване в резултат на това на консумацията на енергия, произведена по конвенционален способ с 20%.

Закон за енергийната ефективност

Въвеждането в българското законодателство на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност със сега действащия ЗЕЕ поставя редица предизвикателства пред т. нар. „задължени лица – търговци с енергия“, както и пред общините в качеството им на крайни клиенти на енергия.

Съгласно чл. 14 от ЗЕЕ, за подпомагане изпълнението на националната цел за енергийна ефективност се въвежда схема за задължения за енергийни спестявания, която да осигури постигането на обща кумулативна цел за спестена енергия при крайното потребление на енергия до 31 декември 2020 г.

Общата кумулативна цел за енергийни спестявания обхваща периода 2014-2020 г. и се определя като натрупване на нови енергийни спестявания от минимум 1,5 на сто годишно от средната годишна стойност на общото количество на продажбите на енергия на крайните клиенти на територията на страната през 2010, 2011 и 2012 г., с изключение на количеството на продажбите на енергия, използвани в транспортния сектор, под код "B_101900" по статистиката на Евростат.

Общата кумулативна цел се разпределя като индивидуални цели за енергийни спестявания между следните задължени лица:

1. крайни снабдители, доставчици от последна инстанция, търговци с издадена лицензия за дейността "търговия с електрическа енергия", които продават електрическа енергия на крайни клиенти повече от 20 GWh годишно;

2. топлопреносни предприятия и доставчици на топлинна енергия, които продават топлинна енергия на крайни клиенти повече от 20 GWh годишно;

3. крайните снабдители и търговци с природен газ, които продават на крайни клиенти повече от 1 млн. кубически метра годишно;

4. търговци с течни горива, които продават на крайни клиенти повече от 6,5 хил. тона течни горива годишно, с изключение на горивата за транспортни цели;

5. търговци с твърди горива, които продават на крайни клиенти повече от 13 хил. тона твърди горива годишно.

При определяне на общата кумулативна цел могат да се използват следните стойности за изчисление на енергийни спестявания в размер:

1. по 1 на сто годишно за 2014 и 2015 г.;

2. по 1,25 на сто годишно за 2016 и 2017 г.;

3. по 1,50 на сто годишно за 2018, 2019 и 2020 г.

Съгласно чл. 21 от ЗЕЕ, при изпълнение на индивидуалните цели за енергийни спестявания задължените лица по чл. 14, ал. 4 (търговци с енергия) могат да:

1. предлагат енергийноефективни услуги на конкурентни цени чрез доставчик на енергийноефективни услуги, и/или

2. правят вноски във Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници" или в други финансови посредници за финансиране на дейности и мерки за енергийна ефективност в размер на инвестициите, необходими за изпълнение на мерки за постигане на индивидуалните им цели, определени съгласно методиката по чл. 7, ал. 1, т. 11, и/или

3. сключват споразумения с доставчици на енергийноефективни услуги или други незадължени страни за прехвърляне на енергийни спестявания чрез прехвърляне на удостоверения за енергийни спестявания.

- **Предоставяне на енергийноефективни услуги на конкурентни цени при крайните клиенти:**

Съгласно чл. 65 от ЗЕЕ, енергийноефективните услуги имат за цел комбиниране доставката на енергия с енергоефективна технология и/или с действие, което обхваща експлоатацията, поддръжката и управлението, необходими за предоставяне на услугата, и водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност и/или спестяване на първични енергийни ресурси.

Енергийноефективните услуги се извършват въз основа на писмени договори, сключени с крайни клиенти и включват изпълнението на една или повече дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност, определени в наредбата по чл. 18, ал. 2 – Наредба № Е-РД-04-3/ 04.05.2016 г. на министъра на енергетиката за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им.

Когато в обхвата на енергийноефективните услуги се включва изпълнението на дейности по обследване за енергийна ефективност на сгради или обследване за енергийна ефективност на промишлени системи, задължените лица:

1. изпълняват сами дейностите, в случай, че отговарят на изискванията за обследване за енергийна ефективност на сгради по чл. 43, ал. 1 или 2 или за обследване за енергийна ефективност на промишлени системи по чл. 59, ал. 1;

2. възлагат изпълнението на дейностите на лица, които отговарят на изискванията за обследване за енергийна ефективност на сгради по чл. 43, ал. 1 или 2, или за обследване за енергийна ефективност на промишлени системи по чл. 59, ал. 1.

- **Внасяне на парични средства във Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници” или в други финансови посредници:**

Ключов момент от цитираната по-горе разпоредба на чл. 21 от ЗЕЕ е алтернативната възможност за задължените лица – търговци с енергия да внасят парични средства във Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници” или в други финансови посредници. В тази връзка чл. 7, ал. 1, т. 11 от ЗЕЕ предвижда, че министърът на енергетиката утвърждава методика за оценка на размера на вноските от задължените по чл. 14, ал. 4 от ЗЕЕ лица във Фонд "Енергийна ефективност и възобновяеми източници" и в други финансови посредници, необходими за постигане на индивидуалните им цели по предложение на изпълнителния директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие. Към настоящия момент няма данни горепосочената методика да е разработена и утвърдена.

- **Прехвърляне на енергийни спестявания чрез прехвърляне на удостоверения за енергийни спестявания от задължени лица, които са в изпълнение на целите си или от незадължени лица:**

Съгласно чл. 75 от ЗЕЕ, удостоверенията за енергийни спестявания могат да се прехвърлят от:

1. задължено към друго задължено лице по чл. 14, ал. 4, когато първото задължено лице е в изпълнение на определената му индивидуална цел за енергийни спестявания;

2. незадължено лице към задължено лице по чл. 14, ал. 4.

Водещото за удостоверенията за енергийни спестявания е, че те обективират реализирана икономия на енергия в резултат на вложена инвестиция за изпълнението на мерки по енергийна ефективност. Тоест основното при прехвърлянето са не самите удостоверения, а икономията на енергия, за която те се отнасят.

Управление потреблението на енергия:

Законът за енергийната ефективност предвижда и още една съществена дейност – **управление потреблението на енергия.**

Съгласно чл. 63, ал. 1 от ЗЕЕ, задължените по чл. 14, ал. 4 лица, собствениците на сгради по чл. 38, ал. 1 (сгради за обществено обслужване в експлоатация с разгъната застроена площ над 250 кв.м.), по отношение на които може да бъде извършено обследване за енергийна ефективност или сертифициране, собствениците на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление са длъжни да извършват управление на енергийната ефективност.

Списъкът от дейности, посредством които се осъществява управлението на енергийната ефективност се съдържа в чл. 63, ал. 2 от ЗЕЕ и включва:

1. организиране на изпълнението на програмите за енергийна ефективност на държавните и местните органи, както и на други мерки, които водят до изпълнението на индивидуалните цели за енергийни спестявания;

2. поддържане на бази данни за месечното производство/потребление по видове енергии и потребители, включително дати, цени, количество и качество на доставените/продадените енергии и горива;

3. ежегодно изготвяне на анализи на енергийното потребление;

4. оценка на изпълнението на поставените им индивидуални цели за енергийни спестявания.

ЕСКО модел (договори с гарантиран резултат)

Систематичното място на договорите с гарантиран резултат (ЕСКО договори) е в Глава четвърта от ЗЕЕ, носеща наименованието „Схеми за насърчаване за енергийна ефективност“. По аргумент от това, за разлика от договорите за енергийно ефективни услуги, представляващи начин за изпълнение на индивидуалните цели за енергийни спестявания от страна на търговците с енергия, ЕСКО договорите са вид финансова схема за насърчаване за енергийна ефективност. В § 1, т. 31 от Допълнителните разпоредби на ЗЕЕ е дадено легално определение на понятието „схеми за насърчаване за енергийната ефективност“, по силата на което това е всеки инструмент, схема или механизъм, който насърчава повишаването на енергийната ефективност.

Съгласно чл. 72 от ЗЕЕ, ЕСКО договорите имат за предмет изпълнението на мерки за повишаване на енергийната ефективност в сгради, предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление, като възстановяването на направените инвестиции и изплащането на дължимото на изпълнителя възнаграждение се извършват за сметка на реализираните икономии на енергия.

Наименованието „ЕСКО“ идва от абревиатурата „ESCO“, която означава „Energy Saving Company“. По аргумент от чл. 72, ал. 2 от ЗЕЕ, изпълнители на ЕСКО договорите могат да бъдат лица, които имат статута на доставчици на енергийноефективни услуги. Тези лица трябва да са регистрирани като търговци по смисъла на Търговския закон и да имат предмет на дейност, включващ изпълнение на услуги по договори с гарантиран резултат.

Легално определение на понятието „доставчик на енергийноефективни услуги“ се съдържа в § 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на ЗЕЕ и по смисъла на това определение „доставчик на енергийноефективни услуги“ е физическо или юридическо лице, което осъществява услуги, включващи изпълнението на дейности (например обследване за енергийна ефективност) и/или мерки за повишаване на енергийната ефективност (например строителни и монтажни работи).

Възложители по ЕСКО договорите са собствениците на сгради, собствениците на промишлени системи и собствениците на улично осветление. Общините, в качеството си на собственици на сгради и на улично осветление, са потенциални възложители по този вид договори.

Закон за енергетиката

Със Закона за енергетиката на кметовете на общини се възлагат следните задължения:

- да изискват от енергийните предприятия на територията на общината прогнози за развитието на потреблението на електрическа и топлинна енергия и природен газ, програми и планове за електроснабдяване, топлоснабдяване и газоснабдяване;
- да осигуряват изграждането, експлоатацията, поддържането и развитието на мрежите и съоръженията за външно осветление на територията на общината за имоти – общинска собственост;
- да предвиждат в общите и подробните устройствени планове благоустройствени работи, необходими за изпълнението на инвестиционните програми на енергийните предприятия за развитие на мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура.

Закон за устройство на територията

Едно от основните изисквания на Закона за устройство на територията (ЗУТ) е т.нар. „шесто изискване към строежите“ – изискването за енергийна ефективност (вж. чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ), въведено в ЗУТ през 2005 г. С въвеждането на това изискване дейностите, свързани с реализация на инвестиционни намерения в областта на строежите, в това число и дейностите по изпълнение на енергоспестяващи мерки, бяха поставени на съвършено нова основа.

Национални стратегически документи, планове и програми

Протокол от Киото към Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата;

Енергийна стратегия на Република България ;

Първи национален план за действие по енергийна ефективност 2008 - 2010 г.;

Втори национален план за действие по енергийна ефективност 2011 - 2013 г.;

Национален план за действие по енергийна ефективност 2014 - 2020 г.;

Годишен отчет за изпълнението на Национални план за действие по енергийна ефективност 2014 – 2020 г. за 2015 г.;

Национален план за действие по промените в климата;

Стратегия за финансиране изолациите на сгради за постигане на енергийна ефективност и План – програма за нейното изпълнение;

Национална програма за развитие „България 2020“;

Общински план за развитие на Община Първомай 2014-2020 г.

Подзаконови нормативни актове в областта на енергийната ефективност

- НАРЕДБА № РД-16-347 ОТ 02.04.2009 г. за условията и реда за определяне размера и изплащане на планираните средства по договор с гарантиран резултат, водещи до енергийни спестявания в сгради – държавна и/или общинска собственост;

- НАРЕДБА № РД-16-932 ОТ 23.10.2009 г. за условията и реда за извършване на проверка на водогрейни котли и на климатични инсталация по чл.27,ал.1 и чл.28, ал.1 от Закона за енергийната ефективност и за създаване , поддържане и ползване на базата данни за тях;

- НАРЕДБА № Е-РД-16-647 от 15.12.2015 г. за определяне на съдържанието, структурата, условията и реда за набиране и предоставяне на информация.

- НАРЕДБА № Е-РД-04-1 от 22.01.2016 г. за обследване за енергийна ефективност, сертифициране и оценка на енергийните спестявания на сгради;

- НАРЕДБА № Е-РД-04-2 от 22.01.2016 г. за показателите за разход на енергия и енергийните характеристики на сградите;

- НАРЕДБА № Е-РД-04-3 от 04.05.2016 г. за допустимите мерки за осъществяване на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им;

- НАРЕДБА № Е-РД-04-05 от 08.09.2016 г. за определяне на показателите за разход на енергия, енергийните характеристики на предприятия, промишлени системи и системи за външно изкуствено осветление, както и за определяне на условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и изготвяне на оценка на енергийни спестявания;

- НАРЕДБА за методиките за определянето на националната цел за енергийна ефективност и за определянето на общата кумулативна цел, въвеждането на схема за

задължения за енергийни спестявания и разпределянето на индивидуалните цели за енергийни спестявания между задължените лица (приета с Постановление на Министерския съвет № 240 от 15.09.2016 г., обн., ДВ, бр. 75 от 27.09.2016 г., в сила от 27.09.2016 г.).

4. Общ профил на Общината

4.1 Географска характеристика

Община Първомай е разположена в югоизточната част на област Пловдив. С площта си от 521,59 km² заема 5-то място сред 18-те общините на областта, което съставлява 8,7% от територията на областта.

Територията на община Първомай включва 17 населени места и граничи с общините Братя Даскалови и Чирпан на север, Димитровград и Минерални Бани на изток, Асеновград и Садово на запад, а на юг с община Черноочене.

През територията на община Първомай преминава международно автомобилно трасе, което обединява няколко транс – континентални автомобилни пътища от Западна и Централна Европа към Азия или Близкия Изток. Например от тук преминава един от най-важните трансевропейски международни пътища – автомобилен път Е-80. По- подробно маршрута му изглежда така: Е-80 – Западна Европа (от Португалия) – Калотина – София – Пловдив – Хасково – Свиленград – Капитан Андреево – Одрин – и завършва на източната граница на Турция с Иран (Азия).

Границите на община Първомай са следните:

- на запад и югозапад – община Асеновград;
- на северозапад – община Садово;
- на север – община Братя Даскалови, област Стара Загора;
- на североизток – община Чирпан, област Стара Загора;
- на изток – община Димитровград, област Хасково;
- на югоизток – община Минерални бани, област Хасково;
- на юг – община Черноочене, област Кърджали.

РЕЛЕФ

Релефът на общината е твърде разнообразен – от равнинен в северната част, през хълмист в централната, до ниско планински в южната и югоизточната. Територията ѝ попада в пределите на Горнотракийската низина, Хасковската хълмиста област и крайните северозападни части на Източните Родопи.

Северните райони на общината се заемат от южната част на Горнотракийската низина, а средните ѝ – от западните части на обширната Хасковска хълмиста област, като тук надморската височина варира от 200 m на север до 400 m на югозапад. Североизточно от село Караджалово, на границата с община Чирпан и община Димитровград, в коритото на река Марица се намира най-ниската точка на община Първомай – 114 m н.в.

В югоизточната част от територията на общината се простира рида Драгойна, крайно северозападно разклонение на Източните Родопи. Рида има форма на изпъкнала на северозапад дъга, като изцяло попада в пределите на общината. Той е ориентиран от югозапад на североизток с дължина 17 – 18 km между долините на реките Каялийка на запад и север и Банска река на юг. Югозападно от село Буково, на границата с Община Черноочене се намира най-високата му точка връх Соуджик 839,7 m, която е и най-високата точка на община Първомай.

КЛИМАТ

Територията на община Първомай попада в единствената зона на пресичане на изолиниите на най-ниските януарски и най-високите юлски температури в Европа На

това се дължат големите температурни амплитуди които тук надхвърлят 70°C в годишен разрез.

Съчетанието на температурите с останалите основни климатични компоненти - вятър (преобладаващ западен - неблагоприятен и през зимата и през лятото) или безветрие и относителна влажност на въздуха, големият брой температурни инверсии, води до голямо разнообразие на тези климатични характеристики.

Върху климата съществено влияние оказват елементите на ландшафта:

природен и антропогенен – релеф, ориентация на склоновете, падини и възвишения; в населените места – застрояването, неговата плътност, ориентация и характер, вид и ориентация на уличната мрежа, наличието или отсъствието на растителност, водни площи, изкуствени покрития и т.н., които довеждат до формирането на съответния микроклимат, характеризиращ се с различни екологически потенциали.

В резултат на проучването се извяват 3 зони, класифицирани по степен на благоприятност, както следва:

- ЗОНА А1 – най-благоприятна.
- ЗОНА А2 - относително благоприятна.
- ЗОНА А3 – неблагоприятна.

ВОДИ

Основна водна артерия на община Първомай е река Марица, която протича в северната ѝ част от запад на изток, на протежение от 23 km с част от средното си течение. На територията на общината в нея се вливат два по-големи притока: Омуровска (ляв), вливащ се в нея югоизточно от село Крушево и Мечка (десен), вливаща се североизточно от град Първомай. Омуровска протича през общината с най-долното си течение, а река Мечка – със средното и долното си течение покрай село Цоройна и град Първомай.

Южните и югоизточните части на общината се отводняват от други две реки, които са също десни притоци на Марица, но се вливат в нея извън пределите ѝ. През селата Искра, Брягово, Драгойново и Езерово с горното и средното си течение протича река Каялийка (Скаличица, 39 km), а югоизточно от село Буково – най-горното течение на Банска река.

По реките Мечка, Каялийка и Банска и на някои от техните притоци са изградени множество микроязовири, водите на които се използват изключително за напояване на обширните земеделски земи в общината. По-големи от тях са: „Езерово“, „Брягово“ и „Искра“ на река Каялийка, трите големи язовира в землището на село Татарево – на ляв приток на река Мечка и др.

Ценен воден ресурс са термалните минерални извори в Драгойново. Край село Винаца, на остров Попова ада в река Марица е единственото естествено находище на блатното кокиче в България.

Минерални извори

Минерална вода – Драгойново е в списъка на Заповед на министъра на околната среда и водите за определяне на санитарно-охранителни зони на находища и водоземни съоръжения на минерални води, който списък е неразделна част от Заповед 18 №РД-882/23.09.2002г. Санитарно-охранителната зона е определена за находище на минерална вода “Драгойново” – област Пловдив, община Първомай, с. Драгойново.

Минералната вода е разкрита през осемдесетте години на миналия век, при сондиране на дълбочина 269м., на десния бряг на р. Каяклийка, в екологично чист район, недалече от гр. Първомай.

Водата се добива от сондажа с поетично име „Синьото Дере“ в Драгойново.

ПОЧВИ

Според физикогеографската подялба на страната община Първомай попада в преходна зона в на Горнотракийската низина, където почвите са предимно черноземи-смолници. Големи пространства заемат и канелено-горските почви. В низината на р. Марица са разположени ливадно-канелени почви. Срещат се и най-плодородните ливадно-алувиални почви и ливадно-блатни. Поради тази особеност основните отглеждани култури са предимно зърнено-житните – пшеница, ечемик, царевица и слънчоглед, както и различни сортове тютюни – ориенталски, едрolistен, бърлей и др. Друг един от ресурсите на общината - ливадите, мери и пасищата, все още са не ефективно използвани като основа за развитие на животновъдството.

Родопската „яка“ от юг и равнината по поречието на река Марица предопределят функционалното разпределение на площите на общинската територията. Северните ѝ равнинни части са заети от високо ефективни и плодородни земеделски земи, южните - от високите скатове на ридовете Драгойна и Мечковец, покрити с гори и слабо урбанизирани. Общата площ на общината е 854 км², от които:

- 384 046дка -74% са заети от земеделски земи;
- 84 437дка -16% принадлежат горския фонд;
- 24 766дка -5% от територията са населените места;
- 18 348дка- 1.5% е заета от водни площи и течения;
- За добив на полезни изкопаеми са отредени 9 684дка, или 1.5% от територията, днес в по-голямата си част – закрити, неизползваеми находища;
- Терените, заети от транспортни и инфраструктурни съоръжения са 2 594дка, или 0,5% от територията на Общината.

РАСТИТЕЛНОСТ

Защитена местност “Находище на блатно кокиче” в с.Виница – ЗМ “Находище на блатно кокиче” - с.Виница е обявена със Заповед №1938/03.07.1970г. на МГОПС/ с цел да се запази едно от малкото естествени находища в България на блатно кокиче /*Leucojumaestivum*/. Намира се в землището на с.Виница, Община Първомай с площ 18,6ха. и обхваща част от горски масив стопанисван и охраняван от Държавно лесничейство – гр. Първомай под контрола на РИОСВ – Пловдив. Растението съдържа алкалоида галантамин ,който е основен компонент за производството на уникалното българско лекарство „Нивалин“.

Защитена местност “Находище на блатно кокиче” в с.Градина – Обявена със Заповед № Р Д-148/20.03.2006 г. на МОСВ, с цел опазване находище на блатно кокиче (*Leucojum aestivum* L.) и естествена равнинна крайречна гора от полски бряст (*Ulmus minor*) и летен дъб (*Quercus robur*). Намира се в землището на с.Градина, общ.Първомай, на площ от 2344,417дка;

Защитена местност „Поповата ада” в с.Виница – Обявена със Заповед №РД-696 от 19.09.2007 г. на МОСВ, с цел опазване на природни местообитания с консервационна значимост – въртешни лонгозни гори край р.Тунджа и р.Марица и смесени топови горикрай реките, както и за запазване на представителни съобщества и екосистеми от островен тип в поречието на р.Марица. Намира се в землището на с.Виница, община Първомай, област Пловдивска, на площ 178.867дка.

Целта на всички Защитени зони е да осигури дългосрочното опазване в благоприятно състояние на точно определени растителни и животински видове, както и местата, които обитават.

4.2 Население

Урбанистичната структура на община Първомай се състои от 17 населени места – гр. Първомай и селата Брягово, Буково, Бяла Река, Виница, Воден, Градина, Добри дол, Драгойново, Дълбок извор, Езерово, Искра, Караджалово, Крушево, Поройна, Православен и Татарево. Селищата са сравнително развномерно разположени на територията на общината, а самия общински център – гр. Първомай се намира в северната част на общинската територия.

Най – близо до общинския център се намира село Градина – на 4км. То е и най-голямото село от общината с население от около 2350души. Най – далече от Първомай е разположено село Искра – на около 20км. разстояние.

Община Първомай е на седмо място по население и на пето място по територия сред осемнадесетте общини в област Пловдив. В общината живее около 3.8 % от населението на пловдивска област (25 883 души към 01.02.2011 г.) и 1,75 % от на ЮЦР. От общините в областта най-голяма е концентрацията на населението в Пловдив – 50 %, в Асеновград – 9.4 % и Карлово – 7.6 % от общия брой жители на областта.

Списък на населените места в община Първомай, население и площ на землищата им

Населено	Населе	Площ на	Забележк	Населено	Население	Площ	Забележка
----------	--------	---------	----------	----------	-----------	------	-----------

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

МЯСТО	ние (2011 г.)	землище то km ²	а (старо име)	МЯСТО	(2011 г.)	на землището km ²	(старо име)
Брягово	498	49,659	Кара алан	Езерово	726	26,318	Дипсиз гьол
Буково	434	40,985	Лоч бунар, Пилашево	Искра	1438	63,929	Караджилар, Попово
Бяла река	768	22,568	Читак	Караджалово	1075	27,547	
Виница	761	14,763	Бадарлии	Крушево	814	15,088	Халът кьой
Воден	615	11,135	Мусаджиклар	Поройна	136	5,970	Дерекьой
Градина	2411	37,275	Чакърджии, Царско село	Православен	431	13,920	Мюселим
Добри дол	114	6,209	Чифлика хаджи Стамо	Първомай	13342	75,485	Хаджи Елес, Борисовград
Драгойново	359	36,382	Козлук	Татарево	519	28,742	
Дълбок извор	1442	45,615	Коз бунар	ОБЩО	25883	521,590	няма населени места без земища

Численост и дял на етническите групи според преброяването на населението през 2011 г.

	Численост	Дял (в %)
Общо	25 883	100,00
Българи	20 552	79,40
Турци	2 092	8,08
Цигани	1 526	5,90
Други	28	0,11
Не се самоопределят	114	0,44
Не отговорили	1 571	6,07

Механичен прираст на населението в община Първомай

Показатели	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
Заселени	832	686	967	720	632	815	716	993	1035	
Изселени	457	508	202	610	508	698	608	860	968	
Механичен прираст	375	178	765	110	124	117	108	133	67	
Показатели	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

Заселени	1276	1405	1224	924	1139	478	402	850	777	478
Изселени	698	1200	980	801	798	400	506	545	435	326
Механичен прираст	578	205	244	123	341	78	-104	305	342	152

От таблицата се вижда, че почти през целия период механичният прираст е положителен с изключение на 2009 г., когато изселилите се са с 104 повече от заселилите се в общината.

Дял на населението под, в и над трудоспособна възраст за периода 2008 – 2012 г.

От таблицата се вижда, че за петте години процента на хората в трудоспособна възраст малко е намалял, за сметка на увеличаващия се процент на тези, над трудоспособна възраст.

Година	Общ брой на населението	Под трудоспособна възраст		В трудоспособна възраст		Над трудоспособна възраст	
		Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%
2008	28 306	3 738	13.2 %	15 937	56.30 %	8 631	30.49 %
2009	27 813	3 624	13.02 %	15 702	56.45 %	8 487	30.51 %
2010	27 398	3 590	13.10 %	15 421	56.28 %	8 387	30.61 %
2011	25 610	3 273	12.78 %	14 211	55.49 %	8 126	31.72 %
2012	25 349	3 323	13.10 %	14 114	55.67 %	7 912	31.21 %

4.3 Сграден фонд

ИМЕ АДМИНИСТРАЦИЯ	СГРАДА	ОБЛАСТ	ОБЩИНА	НАС.МЯСТО	АДРЕС	РЗП	ВИД НА СГРАДАТА	ИЗПЪЛНЕНИ МЕРКИ ДА/НЕ
общ. Първомай	ОДЗ "8-ми март" гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул. "Спартак" 11 А	1698	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ПДГ "Слънце" с. Караджалово	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	с. Караджалово ул. 8 ма № 1	1636	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ОУ"Г. Караславов" гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул."Княз Борис I" № 188	1981	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

общ. Първомай	ОУ"Св. Св. Кирил и Методий" гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул."Гимназиал на" №1	2246	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ЦДГ"Марица" гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул."Ралица" № 6	1509	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	СОУ "Проф. д- р А. Златаров" гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул. "Кочо Честименски" № 20	10386	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Читалище "Пробуда" кв. Дебър гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул."Княз Борис I" № 190	1877	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Общинска администраци я гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул."Братя Миладинови- юг" № 50	5885	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Сграда Многопрофил на Болница за Активно Лечение гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул."Княз борис I" № 51	6767	за обществено обслужване; чл.8, т.2."в" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Сграда Медицински център гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул."Княз борис I" № 51	3947	за обществено обслужване; чл.8, т.2."в" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	ОУ "Хр. Ботев" с. Градина	Пловдив	Първомай	с. Градина	с. Градина; ул.."д-р Петър Генов" № 1	2112	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ОУ " Св. Св. Кирил и Методий" с. Дълбок извор	Пловдив	Първомай	с. Дълбок извор	с. Д. извор; ул."Първа" № 59	2124	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредла № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Читалище "Св. Св. Кирил и Методий" гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул."Орфей" № 7	3436	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	НЧ "Селска пробуда" с. Градина	Пловдив	Първомай	с. Градина	с. Градина; ул."Д-р П. Генов" №1	1394	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Читалище "Пробуда" с. Дълбок извор	Пловдив	Първомай	с. Дълбок извор	с. Дълбок извор; ул."Първа" № 44	1760	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

общ. Първомай	Читалище "Ив. Вазов" с. Искра	Пловдив	Първомай	с. Искра	с. Искра; ул."Копривщица" №1	3150	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Читалище "Светлина" с. Караджалово	Пловдив	Първомай	с. Караджалово	с. Караджалово; ул."Първа" № 44	1118	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Читалище "П. Д. Орловски" с. Драгойново	Пловдив	Първомай	с. Драгойново	с. Драгойново; ул."Първа" № 26	1200	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Читалище "Народна просвета" с. Татарево	Пловдив	Първомай	с. Татарево	с. Татарево; ул."Първа" № 1	2300	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Читалище "М. Горки 1929" с. Крушево	Пловдив	Първомай	с. Крушево	с. Крушево; ул."Втора" № 13	730	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Читалище "Светлина 1937" с. Буково	Пловдив	Първомай	с. Буково	с. Буково; ул."Първа" № 1	373	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Читалище "д-р Д. Тодоров" с. Православен	Пловдив	Първомай	с. Православен	с. Православен; ул."Втора" № 1	644	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Читалище "Хр. Смирненски 1929" с. Бяла река	Пловдив	Първомай	с. Бяла река	с. Бяла река; ул."Петя" № 16	580	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Читалище и кметство кв. Любеново	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай, кв. Любеново; ул."К. Фичето" № 1	595	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	НУ "Хр Ботев" Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул."Хр. Ботев" № 5	630	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Детска градина "8-ми март" кв Любеново	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай, кв. Любеново; ул."Струма" № 1	335	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Детска градина "Пролет" кв. Дебър	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай, кв. Дебър; ул."Симеон Велики" № 17	997	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ОУ "Л. Каравелов" с. Бяла река	Пловдив	Първомай	с. Бяла река	с. Бяла река; ул."Шеста" № 2	532	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-	да

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

							РД-04-2/22.01.2016 г.	
общ. Първомай	ОУ "Отец Паисий" с. Искра	Пловдив	Първомай	с. Искра	с. Искра; ул. "Г. Димитров" № 14	660	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ОУ "Хр. Ботев" с. Езерово	Пловдив	Първомай	с. Езерово	с. Езерово; ул. "Първа" № 3	476	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	НУ "П.Р. Славейков" с. Воден	Пловдив	Първомай	с. Воден	с. Воден; ул. "Втора" № 6	280	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Детска градина "Искра" с. Искра	Пловдив	Първомай	с. Искра	с. Искра; ул. "Шипка" № 1	996	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Детска градина "Теменуга" с. Езерово	Пловдив	Първомай	с. Езерово	с. Езерово; ул. "Трета" № 7	578	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	кметство с. Искра	Пловдив	Първомай	с. Искра	с. Искра; ул. "Пл. Ленин" № 1	456	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	кметство с. Езерово	Пловдив	Първомай	с. Езерово	с. Езерово; ул. "Четвърта" № 1	374	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	ОУ "Св. Св. Кирил и Методий" с. Караджалово	Пловдив	Първомай	с. Караджал ово	с. Караджалово; ул. "19-та" № 6	726	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Бивш МУЦТПО- гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай; ул. "Гимназиал на" №1	478	за обществено обслужване; чл.8, т.2."з" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Бивш Общ.ДК- гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай, ул "Цар Иван Шишман" №3г	587	за обществено обслужване; чл.8, т.2."з" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Склад - гр. Първомай	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай, ул "Спартак" №10	187	НЯМАМЕ ТАКАВА СГРАДА	неприл ожимо
общ. Първомай	Здравна служба кв. Дебър	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай, кв. Дебър, ул. "Цариградска" №	161	за обществено обслужване; чл.8, т.2."в" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Магазин кв. Дебър	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай, кв. Дебър, ул.	93	за обществено обслужване; чл.8,	не

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

					"Капитан Бурого" №21		т.2."д" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	
общ. Първомай	ЦНСТ-кв. Дебър	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай, кв. Дебър, ул. "Крали Марко" №22а	578,6	за обществено обслужване; чл.8, т.2."з" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Бивше училище - кв. Любеново, гр. Първомай-не се използва	Пловдив	Първомай	гр. Първомай	гр. Първомай, кв. Любеново; ул. "К. Фичето" № 2	380	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Бивша баня с. Брягово-не се използва	Пловдив	Първомай	с. Брягово	с. Брягово ул. 18 та № 17	154	за обществено обслужване; чл.8, т.2."з" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Кметство и здравна служба с. Брягово	Пловдив	Първомай	с. Брягово	с. Брягово ул. 18 та № 15	408	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" и "в" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Читалище и бивша сладкарница с. Брягово	Пловдив	Първомай	с. Брягово	с. Брягово ул. 12 та № 1	260	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	ЦДГ "Лилия" с. Бяла река	Пловдив	Първомай	с. Бяла река	с. Бяла река ул. 5 та №	216	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Кметство и здравна служба с. Бяла река	Пловдив	Първомай	с. Бяла река	с. Бяла река ул. 9 та № 1	360	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" и "в" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ЦДГ с. Винаца	Пловдив	Първомай	с. Винаца	с. Винаца ул. "Иван Вазов" № 26	290	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ОУ "В. Априлов" с. Винаца	Пловдив	Първомай	с. Винаца	с. Винаца ул. "Иван Вазов" № 1	500	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Кметство и здравна служба с. Винаца	Пловдив	Първомай	с. Винаца	с. Винаца ул. "Христо Ботев" № 1	360	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" и "в" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Библиотека с. Винаца	Пловдив	Първомай	с. Винаца	с. Винаца ул. "Иван Вазов" № 2	135	за обществено обслужване; чл.8, т.2."ж" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	не

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

общ. Първомай	Кметство, здравна служба и библиотека с. Воден	Пловдив	Първомай	с. Воден	с. Воден ул. 1 ва № 16	181	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а"; "в" и "ж" от Наредба № Е-РД-04- 2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ЦДГ с. Воден	Пловдив	Първомай	с. Воден	с. Воден ул. 1 ва № 24	250	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ОДЗ "Първи юни " с. Градина	Пловдив	Първомай	с. Градина	с. Градина ул. д-р Петър Генов № 7	630	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ОДЗ "Първи юни " с. Градина	Пловдив	Първомай	с. Градина	с. Градина ул. Христо Ботев № 4	260	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Кметство с. Градина	Пловдив	Първомай	с. Градина	с. Градина ул. "Иван Вазов" № 15	262	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Клуб на пенсионера с. Градина	Пловдив	Първомай	с. Градина	с. Градина ул. Христо Ботев № 47	83	за обществено обслужване; чл.8, т.2."з" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Здравна служба с. Градина	Пловдив	Първомай	с. Градина	с. Градина ул Иван Вазов № 6	160	за обществено обслужване; чл.8, т.2."в" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Кметство с. Дълбок извор	Пловдив	Първомай	с. Дълбок извор	с. Дълбок извор ул. 1 ва № 48	225	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	ЦДГ "Детлина" с. Дълбок извор	Пловдив	Първомай	с. Дълбок извор	с. Дълбок извор ул. 34 та № 4	650	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Здравна служба с. Дълбок извор	Пловдив	Първомай	с. Дълбок извор	с. Дълбок извор ул. 18 та № 25	420	за обществено обслужване; чл.8, т.2."в" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Кметство и здравна служба с. Драгойново	Пловдив	Първомай	с. Драгойно во	с. Драгойново ул. 1 ва № 38	257	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" и "в" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Бивше общезитие с. Драгойново- не се използва	Пловдив	Първомай	с. Драгойно во	с. Драгойново ул. 1 ва № 41	174	за обществено обслужване; чл.8, т.2."з" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

общ. Първомай	Кметство, библиотека и здравна служба с. Добри дол	Пловдив	Първомай	с. Добри дол	с. Добри дол ул. 2 ра № 15	294	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а"; "в" и "ж" от Наредба № Е-РД-04- 2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Кметство с. Караджалово	Пловдив	Първомай	с. Караджал ово	с. Караджалово ул. 1 ва № 42	417	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Кметство и здравна служба с. Крушево	Пловдив	Първомай	с. Крушево	с. Крушево ул. 21 ва № 17	229	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" и "в" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	ЦДГ с. Крушево	Пловдив	Първомай	с. Крушево	с. Крушево ул. 5 та № 1	441	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Кметство и здравна службас.Право славен	Пловдив	Първомай	с. Правосла вен	с. Православен ул. 2 ра № 1	150	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" и "в" от Наредба № Е-РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Бивше училище с. Православен- не се използва	Пловдив	Първомай	с. Правосла вен	с. Православен ул. 1 ва № 2 А	370	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Кметство с. Поройна	Пловдив	Първомай	с. Поройна	с. Поройна ул. 1 ва № 54	290	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Здравна служба с. Поройна	Пловдив	Първомай	с. Поройна	с. Поройна ул. 10 та № 1	72	за обществено обслужване; чл.8, т.2."в" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	ОУ с. Буково	Пловдив	Първомай	с. Буково	с. Буково ул. 4 та № 6	740	за обществено обслужване; чл.8, т.2."б" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
общ. Първомай	Кметство с. Буково	Пловдив	Първомай	с. Буково	с. Буково ул 1 ва № 38	120	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Здравна служба с. Буково	Пловдив	Първомай	с. Буково	с. Буково ул. 1 ва № 44	138	за обществено обслужване; чл.8, т.2."в" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не
общ. Първомай	Кметство с. Татарево	Пловдив	Първомай	с. Татарево	с. Татарево ул.1 ва № 32	198	за обществено обслужване; чл.8, т.2."а" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	не

общ. Първомай	Здравна служба с. Татарево	Пловдив	Първомай	с. Татарево	с. Татарево ул.1 ва № 40	68	за обществено обслужване; чл.8, т.2."в" от Наредба № Е- РД-04-2/22.01.2016 г.	да
------------------	----------------------------------	---------	----------	----------------	-----------------------------	----	--	----

Фирма - направление	Брой заети	Продукт
1. "Грийнс" ООД	59	земеделие
2. "Булконс Първомай" АД	35	преработка
3. "Първомай БТ" АД	20	преработка
4. "Сладък път" ООД	6	производство
5. "Бендида 66" ЕООД	6	шивашка

4.4

Промишленост/Услуги и Селско Стопанство

Община Първомай се характеризира с многоотраслова икономика, която беше силно деформирана от реформите и преструктурирането през последните двадесет и две

години, през които бяха закрити фирми и намаля рязко обема на производството на големи производствени сектори, традиционни за общината и района.

Постигането на устойчив икономически растеж чрез развитие на конкурентоспособна икономика, се явява ключов параметър и за повишаване качеството на живот в община Първомай. Планираните интервенции в приоритета са насочени в развитието на диверсифицирана и устойчива местна икономика, чрез реализиране на потенциала и ресурсите на общината за икономическо развитие.

Ключовата позиция на местната икономика за развитие и благоденствие на територията е базисно искане. Икономическото развитие на региона е пряко свързан с доходите на населението, икономическата и инвестиционна активност и нарастването на собствените приходи в общинския бюджет.

По данни на Общината основните предприятия на нейната територията са:

6. ЗК "Съгласие"	6	земеделие
7. ЗП "Николай Стоилов Вълчев"	6	земеделие
8. "Дебър" ООД	6	преработка
9. ЕТ "Шан Шабан Рафет"	5	земеделие
10. "ПИ МИ АЙ" ЕООД	5	търговия

В общината има неизползваеми ДМА (сгради и съоръжения), които могат да се използват за разкриване на нови производства на индустриални стоки, а също и на такива от хранително-вкусовата промишленост.

Общинското ръководство провежда регулярни срещи с представители на бизнеса, на територията на общината, на които се предоставя информация относно общинските проекти, които се обявяват периодично и в местните медии (местен вестник, общинско радио, електронна страница на общината).

В областта на услугите, важно място заемат транспортните услуги, юридическите консултации, лечебните услуги, интернет-услуги, занаятчийски услуги, доставка на горива и смазочни материали за населението, газстанции, бензиностанции и др.

Приблизително 90% от търговската мрежа е в частния сектор.

В общината функционират клонове на банки, както и представителства на различни застрахователни дружества.

Перспективите за икономическо развитие на община Първомай са свързани главно с привличането на инвеститори и стимулирането на местните предприятия за развитие на преработвателната промишленост, транспорт и създаване на връзки с други страни, както и развитие на туризма.

Селско стопанство

Релефът на Община Първомай е преобладаващо хълмисторавнинен. Климатът е преходно-континентален с изявиени температурни контрасти. Почвите са чернозем-смолници, канелено-горски, ливадно-алувиални.

Почвено-климатичните и хидроложки условия обуславят специализацията и развитието на производството на зеленчуци, технически култури, трайни насаждения и зърнени култури.

Селското стопанство е традиционно силен отрасъл за общината, представен от двата подотрасъла – растениевъдство и животновъдство.

Разпределение на земята по фондове към 31.12.2012 г.

Фонд	Декара
1. Селскостопански фонд	401308,900
2. Горски фонд	98969,600
3. Фонд "Населени места"	220665,525
4. Фонд "Водни площи"	8429,212
5. Фонд "Инфраструктура"	3097,776
6. Обработваема зема	30162,500
7. Необработваема зема	132564,100
8. Депа за отпадъци	36,959
9. Земеделски площи	362956,000
10. Земеделски площи в т.ч. С трайни насаждения	10777,000
Обща територия за Община Първомай	1 268 967,57

Размерът и структурата на земеделските площи, като най-важен фактор за развитие на селското стопанство, може да се види от таблицата:

Показатели	Размер дка	Относителен дял
Ниви	362 956,00	92,44%
Трайни насаждения	10 777,00	2,74%
Естествени ливади	3 066,55	0,78%
Разсадници	29,64	0,01%
Мери и пасища	3 066,55	0,78%
Полски пасища	12 738,99	3,24%
Земеделски територии	392 634,72	100,00%

За последната отчетна година засетите площи по основни култури са имали следния вид:

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

Култура	Площ	Среден добив	Производство
	/дка/	/кг/	/тона/
Пшеница	86 250	351	30 725,00
Ечемик	10 600	343	3 635,00
Ръж	200	295	59,00
Тритикале	990	346	343,00
Рапица	6 350	211	1342,00
Царевица силажна	1 200	2 320	2784,00
Фасул	5	160	0,80
Картофи	75	880	66,00
Лук кромид	114	2 289	261,00
Зеле	120	1 367	164,00
Дини	130	2 177	283,00
Пъпеша	110	1 109	122,00
Овес	240	254	61,00
Патладжан	470	3 447	1620,00
Пипер	920	1 654	1522,00
Домати	810	1 938	1570,00
Пипер гороглед	960	984	945
Череша	562	292	164
Кайсии	13	315	4,10
Вишни	151	285	43,00
Праскови	74	649	48,00
Сливи	212	679	144,00
Слънчоглед	29 120	179	5211,00
Лозя десертни	475	328	156,00
Бадеми	1	120	0,12
Ябълки	1 184	928	1099,00
Круши	83	530	44,00
Лозя винени	5 100	264	1345,00
Ориенталски тютюн	6 700	145	975 - в суха маса
Тютюн Виржиния	15 900	197	3 132 - в суха маса
Царевица за зърно	4 020	315	1266,00

За стопанската 2012г., най-висок дял в общия обем на засетите масиви в общината имат площите със зърнено-хлебни и фуражни култури – 108 620 дка. От тях най-обширните площи са заети с пшеница – 86 250 дка.

Голяма част от обработваемите масиви в общината са заети с технически култури – 51 000 дка. Повечето от тях са площи със слънчоглед – 29 120 дка, а останалите площи са

засети с тютюн. В структурата на засетите площи следват: трайните насаждения (плодни дървета и лозя), силажните култури.

Добрите реколти в растениевъдството се дължат и на факта, че голяма част от обработваемите в момента площи са поливни.

В Общината се развива интензивно земеделие и трябва да продължи тенденцията към увеличаване на високотехнологично земеделие с по - малко жив труд.

4.5 Транспортна инфраструктура

Едно от основните задължения на общината е да подsigури транспортните връзки на населението в общината с общинския и областен център Пловдив и съседните общини. В община Първомай това се осъществява с автобусен и железопътен транспорт – като масови превозни средства, както и с лек автомобилен транспорт по уличната и пътна мрежа на общината. Дължината на уличната мрежа в общината е 462 км, от които:

- асфалтови настилки 58 км.
- бетонови настилки 2.5 км.
- баластрени настилки 200 км.
- без настилки 180 км.
- 176000 кв.м са направените тротоарни настилки. Положени са 88 км. бордюри.

На територията на общината Първомай им изградена IV – то класна пътна мрежа 110 км, чиято поддръжка е в компетенциите на общинското ръководство.

- участък от 7,7 km от автомагистрала Марица (от km 1,8 до km 9,5);
- участък от 17,9 km от Републикански път I-8 (от km 257,6 до km 275,5);
- участък от 23 km от Републикански път III-667 (от km 1,9 до km 24,9);
- последният участък от 7,9 km от Републикански път III-5802 (от km 12,1 до km 20,0).

Автобусният транспорт се осъществява по транспортна схема разработена от Общината. Преминаването на първокласния път Е-80 през общината дава възможност населението да ползва и превози, организирани от други общини. Превозите се осъществяват само от частни фирми.

Железопътна инфраструктура

През територията на общината минава жп линия №1 - ЖП - коридор №10 Сърбия – Турция (Ниш - София – Пловдив- Истанбул). В момента гарата разполага с 4 коловоза. Товаро-разтоварната дейност се осъществява с един 5-тонен кран. Директна ЖП-връзка с областния град Пловдив имат 3 населени места от общината /Първомай, Караджалово и Винаца – общо с населениеот 18072 души, или 58% от населението на общината/.

5. Политика по Енергийна Ефективност

Политиката по енергийна ефективност в Община Първомай е насочена към постигане на определени цели и приоритети, заложиени в Общинския план за развитие на Община

Първомай за периода 2014-2020 г., както и в други стратегически документи в областта на енергетиката и на енергийната ефективност.

Общинската програма за енергийна ефективност има за цел чрез система от дейности и мерки на общинско ниво да се насърчи енергийната ефективност, като основен фактор за повишаване ефективността и конкурентноспособността на местната икономика, сигурността на енергоснабдяването и опазването на околната среда. С общинската програма по енергийна ефективност се цели:

- намаляване на топлинните загуби в сградите с подобряване на енергийните им характеристики чрез саниране;
- ефективно използване на енергийните ресурси за отопление чрез въвеждане на отоплителни системи с висока ефективност;
- замяна на горива с ниска крайна ефективност с такива с по- висока;
- изграждане/ монтаж на системи за оползотворяване на енергия от възобновяеми източници;
- модернизиране и повишаване енергийната ефективност на осветлението в общинските обекти без да се намалява нивото на осветеност и качеството на осветлението;
- подобряване на енергийната ефективност при уличното осветление;
- опазване на околната среда.

Конкретните цели, които Община Първомай си поставя в програмата за енергийна ефективност са посредством прилагане на мерки за повишаване на енергийната ефективност в общинските обекти да се постигне:

- намаляване на разходите за енергия в обектите на общинска издръжка, в това число и в уличното осветление;
- модернизиране и повишаване енергийната ефективност на осветлението в общинските обекти;
- опазване на околната среда и намаляване на емисиите от парникови газове в резултат от въвеждането на енергоспестяващи мерки.

Икономията в потреблението на енергия, в резултат от въведени мерки за повишаване на енергийната ефективност, не се отразява пряко върху равнището на емисиите на парникови газове, но същевременно повишаването на енергийната ефективност води до ограничаване необходимостта от производство на допълнителна енергия, а с това се ограничава вредното въздействие върху околната среда.

Постигането на заложените в настоящата Програма за енергийна ефективност цели е свързано с:

- извършване на обследвания за актуалните нива на енергопотребление в сградите и в уличното осветление – общинска собственост;
- въвеждане на предписаните в тези обследвания енергоспестяващи мерки;

- извършване на последващи обследвания – след изпълнение на мерките и изготвяне на оценка за енергийни спестявания с цел снабдяване на Общината с удостоверения за енергийни спестявания, които съгласно сега действащия ЗЕЕ представляват търгуеми финансови инструменти и могат да бъдат продадени, а в резултат от това Общината може да си възвърне направените в тези мерки инвестиции ако не изцяло, то поне частично.

Една от основните задачи, които стоят за решаване пред Община Първомай е въведеното с Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност и ЗЕЕ (в сила от 15.05.2015 г.) изискване по отношение на общините с население над 20 000 души за повишаване на енергийната ефективност на уличното и парковото осветление.

В края на 2016 г. приключи и периода на действие на индивидуалните цели за енергийни спестявания на общинските и областните администрации в качеството им на задължени лица по силата на ЗЕЕ от 14.11.2008 г., въвеждащ в българското законодателство разпоредбите на Директива 2006/32/ЕО относно енергийната ефективност при крайното потребление на енергия и предоставянето на енергийни услуги, отменен с влезлия в сила на 15.05.2015 г. нов ЗЕЕ. До края на м. март 2017 г., общините, в качеството си на задължени лица по смисъла на вече отменения ЗЕЕ, отчетоха изпълнението на възложените им за изпълнение от държавата индивидуални индикативни цели за енергийни спестявания, които трябваше да бъдат реализирани до 31.12.2016 г.

Като задължени лица, общините, като органи на местното самоуправление, както и органите на държавна власт, бяха длъжни да изготвят и изпълняват **планове за действие по енергийна ефективност с фиксирани цели за енергийни спестявания и крайни срокове за реализацията на тези цели.** Тъй като по настоящия ЗЕЕ, общините вече не са задължени лица и не са отговорни за изпълнението на националната задължителна цел енергийни спестявания на Република България, стратегическите документи, които са длъжни да изготвят общините, в качеството си на собственици на сгради с разгъната застроена площ над 250 кв.м. и на улично осветление, носят наименованието **програми по енергийна ефективност** и имат за цел да очертаят основните стратегически приоритети на дадена община в областта потреблението на енергия и енергийната ефективност, както и възможните варианти за намиране и осигуряване на финансиране на изпълнението на отделни видове дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност.

Общината е в състояние да упражнява контрол върху редица дейности, водещи до повишаване на енергийната ефективност, да взема стратегически решения, свързани с това и в границите на своите компетенции да налага на инвеститорите изпълнения на мерки с подобен характер. Основни инструменти за това могат да бъдат:

- одобряване на устройствени планове;
- използване на екологично съобразени технологии;
- насърчаване на частната инициатива, свързана с реализиране

на енергоефективни мероприятия.

Тук действията могат да бъдат насочени в две посоки:

- Общината да оказва влияние върху крайните клиенти на енергия – промишлени предприятия, търговски обекти, домакинства, чрез провеждане на информационни кампании по енергийна ефективност и предоставяне на стимули за намаляване на потреблението на енергия;
- Изпълнение на съвместни дейности със задължените лица – търговци с енергия.

6. СЪСТОЯНИЕ НА ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ

Електроснабдяването на община Първомай и цялостното стопанисване на електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се осъществява от „ЕВН България Електроснабдяване“ АД.

Годишното потребление на ел.енергия на общинските сгради, също природен газ и вода от 2014 г. до 2016 г. включително, възлиза на приблизително на:

ГОДИШЕН ЕНЕРГИЕН ПРОФИЛ ЗА 2014г.

месец	Електроенергия		Горива/природен газ		Вода	
	/с ДДС/		/с ДДС/		/с ДДС/	
	kWh	лева	Nm ³	лева	m ³	лева
януари	21327,54	5156,81	9,406	9789,56	160	228,48
февруари	22933,5	5508,28	5,801	6187,53	130	185,64
март	20321,22	4893,36	3,304	3780,73	100	142,8
април	19119,78	4596,58	0,456	751,22	75	107,1
май	15289,92	3712,65	0,092	95,52	75	107,1
юни	13481,28	3276,26	0,098	100,18	140	199,92
юли	13021,14	3247,92	0,102	101,92	130	185,64
август	14101,32	3526,87	0,105	104,44	65	92,82
септември	12439,98	3096,32	0,099	99,63	20	28,56
октомври	18096,3	4848,59	1,188	1024,12	135	192,78
ноември	20943,84	5653,11	4,698	3793,84	165	235,62
декември	21918,96	5908,24	5,163	5835,01	120	171,36
Общо:	212994,78	53424,99	30,512	31663,7	1315	1877,82

ГОДИШЕН ЕНЕРГИЕН ПРОФИЛ ЗА 2015г.

месец	Електроенергия		Горива/природен газ		Вода	
	/с ДДС/		/с ДДС/		/с ДДС/	
	kWh	лева	Nm ³	лева	m ³	лева
януари	23724,06	6379,14	8,586	8661,9	120	171,36

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

февруари	25045,68	6728,17	7,316	7380,96	160	228,77
март	19791,12	5334,81	6,046	5779,88	130	187,2
април	13683	3718,89	2,116	1905,08	140	201,6
май	14945,52	4061,11	0,096	89,67	140	201,6
юни	12212,52	3326,12	0,095	89,02	140	201,6
юли	13834,74	3763,64	0,105	71,02	140	201,6
август	16210,02	4365,73	0,102	70,91	180	259,2
септември	12607,08	3417,92	0,095	84,48	150	216
октомври	18467,28	4959,69	0,109	135,96	110	158,4
ноември	21779,22	5725,73	2,628	2209,66	270	388,8
декември	21335,16	5585,25	4,467	4868,72	200	288
Общо:	213635,4	57366,2	31,761	31347,26	1880	2704,13

ГОДИШЕН ЕНЕРГИЕН ПРОФИЛ ЗА 2016г.

месец	Електроенергия		Горива/природен газ		Вода	
	/с ДДС/		/с ДДС/		/с ДДС/	
	kWh	лева	Nm ³	лева	m ³	лева
януари	22397,52	5866,8	11,029	5589,48	115	165,6
февруари	22089,96	5772,51	4,489	1185,57	105	151,2
март	18309,6	4803,13	4,141	3609,37	170	244,8
април	16022,7	4224,46	0,558	116,32	130	187,2
май	14055,72	3721,23	0,085	22,07	128	184,32
юни	13186,8	3499,63	0,097	27,05	122	178,61
юли	14745,84	3752,49	0,088	24,48	130	190,32
август	15480,18	3909,79	0,100	26,78	180	263,52
септември	10503,18	2690,7	0,100	26,79	150	219,6
октомври	18435,54	4634,59	0,095	228,89	200	292,8
ноември	22725,12	5690,18	4,803	1484,73	190	278,16
декември	21822,96	5463,43	9,194	6702,35	140	204,96
Общо:	209775,12	54028,94	34,579	19043,88	1760	2561,09

Изградената мрежа за НН (ниско напрежение) е 420 км в община Първомай. Има построени 78 трафопоста. Електроенергийната система в общината е добре развита и оразмерена да поеме много по – голямо натоварване, което би улеснило бъдещите

консуматори и би стимулирало икономическото развитие. Значителната част от съоръженията средно и ниско напрежение са в експлоатация повече от 20 години. Част от стълбовете и проводниковата мрежа е с изтекъл срок на годност. Съществуват проблеми в отделни селища и квартали с пад на напрежението над допустимите норми, произтичащо от дълги мрежи с малки сечения и недостатъчен брой трафопостове. Всички населени места в общината са електрифицирани, но преносната мрежа до и във тях се нуждае от реконструкция и модернизация.

7. ЦЕЛ И ОБХВАТ

Основната цел на разработването на програмите за енергийна ефективност е да бъдат идентифицирани възможните дейности и мерки, които да доведат до енергийни спестявания, както и проектите за тяхното изпълнение.

В последните години значително внимание се отделя на прилагането на мерки за енергийна ефективност. Безспорно, намаляването на загубите от енергия е от приоритетно значение и със значителни ползи.

Неприлагането на мерки за енергийна ефективност през последните години, амортизацията на малкото приложени такива и слабият контрол, водят до нарастващи и ненужно големи разходи за потребление на горива и електрическа енергия. Предвид това, е наложително да се прилагат енергоефективни мерки не само за намаляване на разходите, но и за повишаването на жизненото равнище и комфорта на потребителите на енергия.

И не на последно място енергоефективните мерки водят и до положителен екологичен ефект, свързан с намаляване на парникови газове в атмосферния въздух.

ЦЕЛИ

Политиката на Община Първомай по отношение на ЕЕ се базира на общински „План за развитие на Община Първомай 2014-2020 г.”.

Община Първомай има следните цели :

- намаляване на разходите за горива и енергия;
- намаляване бюджетните разходи за енергия;
- намаляване на замърсяването на околната среда - намаляване на вредните емисии в атмосферата;
- подобряване на качеството на енергийните услуги;
- изграждане на нова или реновиране на съществуваща инфраструктура, енергоспестяващо улично осветление и изграждане/ монтаж на нови инсталации за оползотворяване на енергията от възобновяеми източници.

Подцели:

- ***Основен ремонт и въвеждане на енергоспестяващи мерки на обществени сгради:***
  - ✓ Извършване обследване за енергийна ефективност на обществени общински сгради в експлоатация, с обща разгъната площ над 250 кв.м;
  - ✓ Изолация на външни стени;

- ✓ Изолация на под;
  - ✓ Изолация на покрив;
  - ✓ Подмяна на дограма;
  - ✓ Енергоспестяващи мерки по котелни инсталации;
  - ✓ Енергоспестяващи мерки по прибори за измерване, контрол и управление;
  - ✓ Енергоспестяващи мерки по сградни инсталации.
- *Намаляване разходите за енергия в сгради и системи, финансирани от общински бюджет, чрез:*
- ✓ Реконструкция на съществуващи отоплителни инсталации и изграждане на нови такива;
  - ✓ Внедряване на енергоспестяващи технологии и мерки;
- *Повишаване нивото на:*
- ✓ Познание по енергиен мениджмънт на специалисти от общинската администрация;
  - ✓ Информираност, култура и знания в областта на енергийната ефективност на ръководния персонал на общинските обекти;
  - ✓ Експертния потенциал на специалисти в общинската администрация за разработване и реализиране на проекти по енергийна ефективност;
  - ✓ Професионална квалификация на експлоатиращия персонал.
  - ✓ При разработването на Програмата за енергийна ефективност се прилага методът на приоритетните целеви групи, като се разглеждат нуждите на групи крайни потребители със сравним модел на потребление на енергията.
  - ✓ Изборът на целеви групи се извършва след преценка на направените разходи за енергия в натурално и стойностно изражение, потенциала за реализиране на икономии, социалната значимост, нивото на комфорт, степента на влияние на структурите на администрацията, желанието на отделните структури към общината и др.
  - ✓ Възможностите за реализиране на проекти за енергийна ефективност в Община Първомай се насочват в три сектора:
  - ✓ *1-ви сектор "Сграден фонд"* с целеви групи - детски градини, училища и административни сгради;
  - ✓ *2-ри сектор "Услуги"* с целеви групи „Осветление в административните сгради“ и „Улично осветление“;
  - ✓ *3-ти сектор "Възобновяеми източници на енергия"*.
- ✓ *В сектор "Сграден фонд" най-ефективните енергоспестяващи мерки са:*
- ✓ - подмяна на съществуващата дървена и стоманена дограма с нова PVC и алуминиева дограма със стъклопакет с нискоемисиивно стъкло;
  - ✓ - топлоизолация на покриви;
  - ✓ - полагане на фасадна топлоизолация;
  - ✓ - повишаване ефективността на отоплителната инсталация и въвеждане на система за автоматично регулиране и контрол;

- ✓ - оползотворяване на енергия от възобновяеми източници (напр. за сградите с непрекъсната употреба, като детски градини, болници, социални домове и др.) е подходящо монтирането на термосоларни инсталации за топла вода (слънчеви колектори).
- ✓ **В сектор "Услуги" най-ефективните енергоспестяващи мерки са свързани с подобряване на енергийните характеристики на енергийните системи чрез:**
  - ✓ - повишаване на енергийната ефективност на уличното осветлението чрез внедряване на допълнителни мерки;
  - ✓ - оптимален режим за включване и изключване на уличното осветление;
  - ✓ - система за мониторинг на уличното осветление;
  - ✓ - въвеждане на енергоефективни уреди;
  - ✓ - подмяна на осветителните тела с енергоспестяващи в общинските сгради;
  - ✓ - оптимизиране броя на осветителните тела.

В сектор "Възобновяеми източници на енергия" могат да се приложат мерки за енергийна ефективност, както в общинския сектор, така и по инициатива на частни ползватели и инвеститори.

Резултатът от поставените цели е намаляване използването на горива, замърсяващи околната среда и удовлетворяване на растящите изисквания на населението по отношение на опазването на околната среда и подобряване на качеството на живот. Общината трябва да предприеме действия за повишаване информираността на живеещите за възможностите за оползотворяването на енергия от възобновяеми източници.

През последните години нараства интересът към слънчевите колектори и системи за затопляне на вода, тъй като за климатичната зона, в която попада територията на Община Първомай, слънчевите системи могат да доставят от 50 до 75 % от потребностите от топла вода.

8. ФИНАНСИРАНЕ, ИЗБОР НА ПРОГРАМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Общинските администрации разполагат с малки възможности за собствени финансови средства, които да инвестират в проекти за повишаване на енергийната ефективност. Основната възможност е Общината да реализира подобни проекти с външно финансиране. Реализирането им не само облекчава общинския бюджет, но и води до повишаване на благосъстоянието на населението. Инвестирането в енергийна ефективност не е самоцел, а средство за намаляване на разходите, подобряване на конкурентоспособността, сигурността на енергоснабдяването и опазването на околната среда, както и създаване на допълнителна заетост. Възможностите за осигуряване на финансиране на проекти за повишаване на енергийната ефективност са следните:

8.1 ФИНАНСИРАНЕ И ИЗБОР НА ПРОГРАМИ

Програма за развитие на селските райони

Програмата е съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските

райони. Дирекция „Развитие на селските райони” на Министерството на земеделието и храните е управляващ орган на Програмата. Налице е потенциал за допълнителна преработка на остатъците и страничните продукти от множество производства в селските райони на страната. Оползотворяването му ще повиши разнообразието от суровини или вложения във веригите на добавяне на стойност извън хранително вкусовата промишленост, например за предприятията за производство на биогорива за транспорта. Производството на биогорива за транспорта се съфинансират в рамките на **мярка М04** — Инвестиции в материални активи и **мярка М06** — Развитие на стопанства и предприятия, като

мярка М04 — Инвестиции в материални активи

- Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“
- Подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“

мярка М06 — Развитие на стопанства и предприятия

- Подмярка 6.2 „Стартова помощ за неземеделски дейности“
- Подмярка 6.4 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“

Бенефициенти са земеделски производители (физически и юридически лица), групи/организации на производители, предприятия (физически и юридически лица), включително пазари на производители регистрирани съгласно Закона за стоковите борси и тържища. При производство на биоенергия, включително биогорива, използваните суровини от зърнени и други богати на скорбяла култури, захарни култури, маслодайни култури и суровини, които се използват за фуражи, се ограничават до 20%. Ограниченията от 20% не се прилагат за отпадъчни продукти от тези култури, които не се използват за фуражи.

Проекти за производство на биогорива и течните горива от биомаса се подпомагат при условие, че отговарят на критериите за устойчивост, определени в чл. 37-40 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ)(например: не са отглеждани върху терени с голямо значение за биоразнообразието, с високи въглеродни запаси, не са добити от суров материал, отглеждан на земя, която е била торфище, водят като резултат при потреблението на произведените от тях биогорива и течни горива от биомаса до намаляване на емисиите на парникови газове, са отглеждани в съответствие с чл. 38 ЗЕВИ). Размерът на предоставяната подкрепа (публична безвъзмездна помощ) от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи варира от 40-90% в зависимост от конкретната подмярка.

При определянето на източниците на финансиране за реализиране целите на общинска програма за енергийна ефективност на община Първомай са взети предвид възможностите за осигуряване на собствени финансови средства от общинския бюджет, привличане на външни ресурси съобразно наличните към момента на планиране финансови инструменти, разработването на нови форми на инвестиционни партньорства, както и предимствата на успешни комбинации от два или повече източника на финансиране за осигуряване на устойчивост на постиганите резултати.

Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 – 2020 г.“

Оперативна програма „Региони в растеж 2014-2020 г.“ е продължение на програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г. Специфичните цели на програмата са повишаване на качеството на живот, социално включване, и подобряване на екологичната среда, чрез благоустрояване на физическата среда в градовете, подобряване на икономическата активност в градовете, чрез възстановяване на зони с потенциал за икономическо развитие, развитие на връзките „град-район“ и подобряване на достъпа до културни ценности, логистичните центрове, местата за рекреация и туризъм, производствените и бизнес зоните в районите. Чрез изпълнението на оперативната програма се цели и балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

➤ **Приоритетните оси на ОП „Региони в растеж“ са:**

Приоритетна ос 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие;

Приоритетна ос 2: Регионална и образователна инфраструктура;

Приоритетна ос 3: Регионална и здравна инфраструктура;

Приоритетна ос 4: Регионална и социална инфраструктура;

Приоритетна ос 5: Регионален туризъм;

Приоритетна ос 6: Регионална пътна инфраструктура;

Приоритетна ос 7: Превенция на риска.

➤ **Примерни допустими дейности:**

- изграждане и модернизация на участъци от пътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа;

- изграждане, модернизация, рехабилитация, електрификация и внедряване на сигнализация и телекомуникации на железопътни участъци по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа;

- изграждане и модернизация на участъци от пътната инфраструктура по „разширената“ Трансевропейска транспортна мрежа;

- изграждане, модернизация, рехабилитация, електрификация и внедряване на сигнализация и телекомуникации на железопътни участъци по „разширената“ Трансевропейска транспортна мрежа;

- реконструкция на ключови гарови комплекси;

- развитие на информационни системи за управление на пътния трафик.

Оперативна програма “Околна среда 2014 – 2020 г.”

Оперативната програма е предназначена за подпомагане развитието на по-конкурентоспособна нисковъглеродна икономика с ефикасно и устойчиво ползване на

ресурсите, опазване на околната среда, намаляване на емисиите и предотвратяване на загубата на биоразнообразие.

➤ **Приоритетните оси на ОП „Околна среда“ са:**

Приоритетна ос 1: Води;

Приоритетна ос 2: Отпадъци;

Приоритетна ос 3: Натура 2000 и биоразнообразие;

Приоритетна ос 4: Подкрепа за интегриране на политика за околна среда и политика по изменение на климата при прилагане на ЕСИФ.

➤ **Примерни допустими дейности:**

- разработване на нови и/или актуализация на съществуващи нормативни/стратегически/ програмни документи (вкл. планове и програми) и на съответните допълващи документи (ръководства, методически указания, проучвания и др.);

- изпълнение на проучвания и оценки за изпълнение на препоръките на ЕК и попълване на пропуските в първите ПУРБ във връзка с разработване на вторите Планове за периода 2015-2021 г.

- проучване и оценка на въздействието на човешката дейност върху качеството на повърхностните и подземните води, с цел планирането на контролен мониторинг на тези води.

- изготвяне на система за определяне на такса битови отпадъци отпадъците, на базата на количеството генерирани отпадъци, а не на база данъчна оценка на имотите;

- разработване на нови и/или актуализация на съществуващи стратегически документи за управление на отпадъците (национални стратегии, планове за управление на различни потоци битови отпадъци, други допълващи документи (ръководства, методически указания, проучвания и др.);

- дейности, свързани с провеждане на информационни кампании и осигуряване на публичност и информираност на обществеността във връзка с управлението на отпадъците.

- подготовка и провеждане на семинари и срещи за повишаване на информираността на населението и заинтересовани страни относно актуални теми за опазване на биологичното разнообразие и НАТУРА 2000, вкл. изготвяне на информационни материали (справочници, брошури, карти и др.) за тази цел.

Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради

Програмата е насочена към обновяване на многофамилни жилищни сгради, като с нея се цели чрез изпълнение на мерки за енергийна ефективност да се осигурят по-добри условия на живот за гражданите в многофамилни жилищни сгради, топлинен комфорт и по-високо качество на жизнената среда.

Изпълнението на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради ще допринесе за:

- по-високо ниво на енергийната ефективност на многофамилните жилищни сгради и намаляване на разходите за енергия;

- подобряване на експлоатационните характеристики за удължаване на жизнения цикъл на сградите;
- осигуряване на условия на жизнена среда в съответствие с критериите за устойчиво развитие.

В рамките на Националната програма ще се предоставя финансова и организационна помощ за повишаване на енергийната ефективност в многофамилни жилищни сгради за подобряване на енергийната ефективност на сградите, в които живеят.

Международни програми и инициативи

Инициатива „ЕКО-иновации”

Инициативата подкрепя еко-новаторски проекти в различни сектори, които целят да предотвратят или намалят (негативното) влияние върху природата и които допринасят за оптималната употреба на ресурсите: разработване на продукти, техники, услуги и процеси, които намаляват емисиите на CO₂, ефективно използване на ресурсите, насърчаване на рециклирането и др.

Приоритетните области на програмата включват: рециклиране на материалите, сгради, производството на храни и напитки сектор, както и екологични бизнес. Въпреки, че ще се дава приоритет на МСП и частни фирми като бенефициенти, поканата за набиране на предложения по програмата е отворена за всяко юридическо лице от една от следните страни: 27 страни членове на ЕС, Норвегия, Исландия и Лихтенщайн, Албания, Хърватия, Бившата Югославска Република Македония, Израел, Черна гора, Сърбия и Турция, други страни – не членки на ЕС при условия, че има влязло в сила споразумение.

http://ec.europa.eu/environment/eco-innovation/what_en.htm

Програма „Интелигентна енергия – Европа”

Програмата е основен инструмент за подпомагане премахването на нетехнологични бариери и за принос към сигурността, устойчивостта и конкурентоспособността на европейската енергийна система. Програмата подкрепя проекти, които популяризират и разпространяват знания, практики и информация относно спестяването на енергия, променят политиките и нагласите на хората, както и такива, които подпомагат пазара на енергоспестяващи продукти в различни области- транспорт, строителство, възобновяеми източници, биогорива и др.

Със средства от програмата могат да се финансират до 75% от общите допустими разходи по проекта. Изключение от това правило прави само новата инициатива, насочена към разработване и прилагане на национални схеми за квалификация на кадри в областта на енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници в строителния сектор. Финансирането за нейния първи етап е до 90% от общите допустими разходи.

Допустими кандидати са обединения от минимум три публични или частни

организации от страните членки на ЕС, както и членки на EFTA (Норвегия, Исландия и Лихтенщайн), страни кандидатки или страни от Западните Балкани. Мерките, допустими по програмата са насочени в няколко основни направления:

Енергийна ефективност и рационално използване на ресурсите (SAVE)

Енергийно-ефективни сгради, енергийни постижения в промишлеността, енергийно-ефективни продукти;

Нови и възобновяеми енергийни източници (ALTENER) – Електроенергия от възобновяеми енергийни източници, отопление и охлаждане от възобновяема енергия; домашни и други приложения от малък мащаб на възобновяемата енергия; биогорива;

Енергия в транспорта (STEER) – Алтернативни горива и екологично чисти превозни средства; енергийно-ефективен транспорт;

Интегрирани инициативи – Създаване на местни и регионални агенции за управление на енергията; европейска мрежа за местни действия; устойчиви енергийни; био-бизнес инициативи; инициативи за енергийни услуги; образователна инициатива за интелигентна енергия.

http://ec.europa.eu/energy/intelligent/index_en.html

Европейска финансова инициатива JASPERS (Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions)

Програмата е съвместна финансова инициатива на Европейската комисия, Европейската инвестиционна банка и Европейската банка за възстановяване и развитие и предлага техническа помощ при решаването на комплексни задачи по подготовката на качествени значими проекти, които да се представят за кандидатстване за финансиране от Европейските фондове пред ЕК. JASPERS е инструмент за техническа помощ за подготовката на големи инфраструктурни проекти, за които се предвижда финансиране от Структурните и от Кохезионния фондове на Европейския съюз.

Техническата подкрепа от страна на инициативата е безвъзмездна и се изразява в предоставяне на консултации, съгласуване, изграждане и доусъвършенстване структурата на проекта, преодоляване на трудности, отстраняване на пропуски и идентифициране на нерешени проблеми.

Предпочитат се големи проекти в областта на опазването на околната среда на стойност над 25 млн. евро.

Европейската инициатива JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas).

JESSICA е съвместна инициатива на ЕК, Европейската инвестиционна банка и Съвета на Европейската банка за развитие, която подкрепя публично-частни проекти за градско развитие, чрез предоставяне на заеми, банкови гаранции и дялово участие. На 27 май 2009 г. беше подписан Меморандум за разбирателство между правителството на Р България и Европейската инвестиционна банка за изпълнение на инициативата

JESSICA в България. В качеството си на Холдингов фонд, ЕИБ ще подпомага българските общини в процеса на интегрирано градско планиране и идентифициране на проектни идеи и ще създаде Фондове за градско развитие, които да започнат реалното финансиране на проекти.

Избираемите проекти по JESSICA трябва да бъдат насочени към подобряване на градската среда, като задължително включват компонент, който ще осигури печалба и възможност вложеният финансов ресурс да бъде върнат обратно във Фонда за градско развитие, в средносрочен план. Такъв тип компоненти могат да включват: бизнес центрове, бизнес паркове, културни институции, спортна инфраструктура, търговски зони, мерки за енергийна ефективност и др. Чрез този револвиращ механизъм, вложеният от Европейския фонд за регионално развитие (EFRD) финансов ресурс, ще продължи да бъде използван за финансиране на проекти за градско развитие в България дори след края на програмния период.

В България JESSICA се осъществява чрез ОП „Регионално развитие”, в рамките на Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”.

❖ *Кредитни линии*

Кредитната линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници за България (КЛЕЕВЕИ)

Кредитна линия за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници е разработена от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) в сътрудничество с Българското правителство и Европейския съюз. Програмата предоставя кредитни линии на участващите български банки, които от своя страна предоставят заеми на частни дружества за проекти за енергийна ефективност в промишлеността и проекти за възобновяеми енергийни източници. Български банки, участващи в КЛЕЕВЕИ: Българска Пощенска Банка, Банка ДСК, Уникредит Булбанк, Юнионбанк, Обединена Българска Банка, Банка Пиреус, Райфайзенбанк.

Кредитна линия за енергийна ефективност в жилищни сгради (РЕЕCL)

Кредитна линия за енергийна ефективност в жилищни сгради (РЕЕCL) е създадена през 2005 г. с безвъзмездни средства от МФК и кредитен ресурс от ЕБВР с оглед осъществяване на енергоефективни мерки в жилищни сгради с бенефициенти физически лица и домакинства.

Програмата РЕЕCL, която представлява кредитен механизъм в размер на 50 милиона евро за финансиране на енергийната ефективност в жилищния сектор. Тези средства се предоставят на утвърдени български търговски банки за отпускане на потребителски кредити за енергоспестяващи мерки в българските домове. Те включват:

енергоефективни прозорци; изолация на стени, подове и покриви; ефективни печки и котли на биомаса; слънчеви нагреватели за вода; ефективни газови котли и термопомпени климатични системи.

Кредитна линия на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) за енергийна ефективност в

България

Кредитна линия на Европейската инвестиционна банка се финансира чрез безвъзмездни средства от Международен фонд „Козлодуй“ (МФК) и кредитен ресурс от ЕИБ, чрез подписан през м. декември 2006 г. меморандум между Р. България, ЕИБ и ЕБВР – в качеството и на администратор на МФК. Кредитната линия е насочена към финансиране на проекти за енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници за публичния и частния сектор. Кредитната линия осигурява не само финансов ресурс (кредити, комбинирани с безвъзмездна помощ), но и техническа помощ при планиране и осъществяване на проекта.

Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“

Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“ в България (ФЕЕВИ) е революционен фонд, създаден по силата на ЗЕЕ под формата на публично-частно партньорство, като автономно юридическо лице, с цел финансиране на инвестиционни проекти за повишаване на енергийната ефективност в съответствие с приоритетите в националните дългосрочни и краткосрочни програми по енергийна ефективност, приети от Министерския съвет.

Основния капитал на ФЕЕ се формира от средства предоставени от Глобалния екологичен фонд на ООН, Правителството на Р България, средства от двустранни (правителствени) дарения и средства от други дарители, частни предприятия. ФЕЕ изпълнява функциите на финансираща институция за предоставяне на кредити и гаранции по кредити, както и на център за консултации. ФЕЕ оказва съдействие на българските фирми, общини и частни лица в изготвянето на инвестиционни проекти за енергийна ефективност. Фондът предоставя финансиране, съфинансиране или гарантиране пред други финансови институции.

Основен принцип в управлението на ФЕЕ е публично-частното партньорство. Фондът следва ред и правила, разработени с техническата помощ, предоставена от Световната банка и одобрени от Българското правителство.

www.bgeef.com

Национален доверителен ЕкоФонд (НДЕФ)

Фондът е създаден през м. октомври 1995 г. по силата на суапово споразумение “Дълг срещу околна среда” между Правителството на Конфедерация Швейцария и Правителството на Република България. Съгласно чл. 66, ал.1 на Закона за опазване на околната среда, целта на Фонда е управление на средства, предоставени по силата на суапови сделки за замяна на “Дълг срещу околна среда” и “Дълг срещу природа”, от международна търговия с предписани емисионни единици (ПЕЕ) за парникови газове, от продажба на квоти за емисии на парникови газове за авиационни дейности както и на средства, предоставени на база на други видове споразумения с международни, чуждестранни или български източници на финансиране, предназначени за опазване на околната среда в Република България. Фондът допринася за изпълнение на политиката на Българското правителство и поетите от страната международни ангажименти в

областта на опазване на околната среда. Националният доверителен ЕкоФонд е независима институция, която се ползва с подкрепата на българското правителство.

Националният доверителен ЕкоФонд финансира проекти в четири приоритетни области:

Ликвидиране на замърсявания, настъпили в миналото;

Намаляване замърсяването на въздуха;

Опазване чистотата на водите;

Опазване на биологичното разнообразие.

www.ecofund-bg.org

Форми на публично-частно партньорство

Договори “до ключ” (пълен инженеринг). При този вид взаимоотношения, публичният сектор предоставя правата и задълженията на частния сектор да проектира, изгради и експлоатира съоръжение за определен период. Предмет на договора може да са инсталации за производство на енергия, системи за ефективно използване на енергията в общественния сектор, системи за контрол и мониторинг разхода на енергия и горива и други.

Финансирането на изпълнението на проекта може да се извърши изцяло от страна на публичния сектор, като частният сектор заплаща “такса” за експлоатирането, или да бъде осигурено от страна на частния сектор, като изплащането на направената инвестиция е за сметка на събирането на “такси” или други вземания.

ЕСКО договори (договори с гарантиран резултат)

ЕСКО моделът е въведен в българското законодателство с първия ЗЕЕ от 2004 г. ЕСКО компаниите се специализират в предлагането на пазара на енергоспестяващи мерки. Основната им дейност е свързана с изпълнението на пълен инженеринг за въвеждане на енергоспестяващи мерки при крайни клиенти на енергия, каквито са и общините. Този тип компании влагат собствени средства за покриване на всички разходи за реализиране на даден проект и получават своето възнаграждение от достигнатата икономия в периода, определен като срок на откупуване на първоначално направената инвестиция. За клиента остава задължението да осигури средства за годишни енергийни разходи, равни на правените от него през съответната базисна година.

Договори за енергийноэффективни услуги

Съгласно чл. 65 от ЗЕЕ, енергийноэффективните услуги имат за цел комбиниране на доставката на енергия с енергоефективна технология и/или с действие, което обхваща експлоатацията, поддръжката и управлението, необходими за предоставяне на услугата, и водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност и/или спестяване на първични енергийни ресурси.

Енергийноэффективните услуги се извършват въз основа на писмени договори, сключени между задължените лица – търговци с енергия и крайни клиенти на енергия (каквито са и общините) и включват изпълнението на една или повече дейности и мерки за повишаване на енергийната ефективност, определени в Наредба № Е-РД-04-3 от 04.05.2016 г. на министъра на енергетиката за допустимите мерки за осъществяване

на енергийни спестявания в крайното потребление, начините на доказване на постигнатите енергийни спестявания, изискванията към методиките за тяхното оценяване и начините за потвърждаването им.

Собствени средства от общинския бюджет

Възможностите за финансиране на инвестиции в енергийна ефективност в рамките на общинския бюджет се ограничават до отпускане на средства за подобряване на енергийните характеристики на образователната и социалната инфраструктура и уличното осветление. При реализирането на мащабни инвестиции и финансирането на цялостни решения ролята на общинския бюджет е само допълваща спрямо общия размер на необходимия финансов ресурс.

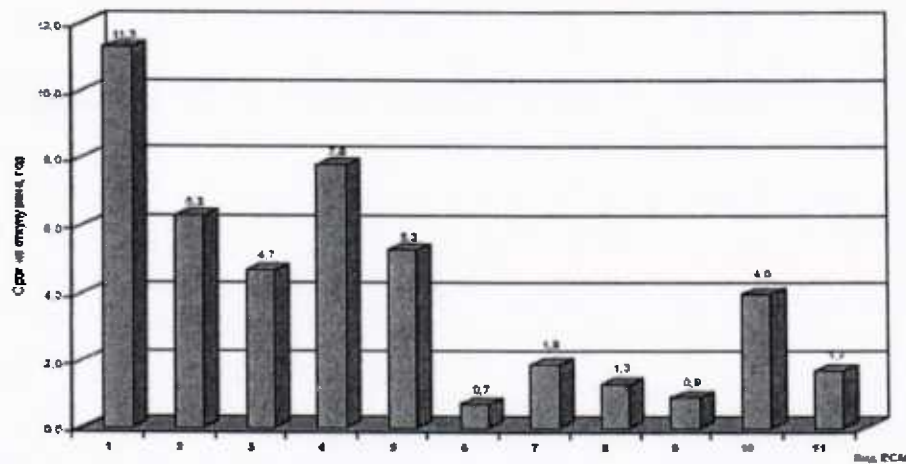
8.2 ДЕЙСТВАЩИ ПРОЕКТИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА

→ Общински план за развитие на община Първомай за периода 2014 – 2020 г.

9. МЕРКИ ПО ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Мерките за повишаване на енергийната ефективност на територията на община Първомай включват основно сгради, общинска собственост, като с приоритет са училищата. Препоръчва се всички сгради на територията на общината, които нямат енергийни обследвания, да им бъдат обследвани, след което, според получените резултати да бъде преценено по кои програми може да се участва за финансиране.

Средните периоди на откупуване за най-често препоръчвани енергоспестяващи мерки са представени на следващата диаграма.

1- Изолация на външна стена; 2- Изолация на под; 3- Изолация на покрив; 4- Подмяна на дограма; 5- ЕСМ по осветление; 6- ЕСМ по абоватни станции; 7- ЕСМ по котелни стопанства; 8- ЕСМ по прибори за измерване, контрол и управление; 9- Настройки (вкл. „температура с повишение“); 10- ЕСМ по странни инсталации; 11- Други (въвеждане на система за енергивен мениджмънт и т.н.)

За обектите, които имат енергийни обследвания е необходимо да се прецизират и тези, които са със срок на откупуване до 5 години – да се направят постъпки за финансиране от Оперативните програми на Европейския съюз, като се вземат предвид предимствата на ФЕЕВИ като възможно финансиране.

Мерките, които трябва да предприеме Общината са:

№	МЯРКА
1	Създаване на система за наблюдение и контрол на енергийното потребление в общинския сграден фонд
2	Създаване на Общинска информационна система за енергийна ефективност
3	Създаване на Общински информационен център за ЕЕ
4	Въвеждане на алтернативни системи за отопление
5	Извършване на енергийни обследвания на общинския сграден фонд
6	Енергийно обследване на системата за улично осветление на територията на общината
7	Подмяна и периодична поддръжка на системата за улично осветление
8	Въвеждане на морални и материални стимули за повишаване на ефективността на крайното потребление на енергийни ресурси
9	Осъществяване на мерки за енергийна ефективност чрез реализиране на проекти по различни финансови схеми, фондове и програми
10	Провеждане на периодични обучения на общинските служители, заети в областта на енергийната ефективност
11	Проучване и определяне потенциала на общината за използване на ВЕИ в сгради
12	Изграждане на инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници в общински сгради
13	Модернизация и ефективна употреба на енергийни системи в сгради, общинска собственост

10. ЕТАПИ НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Етапите на изпълнение на програмата за енергийната ефективност следва да бъдат съобразени със специфичния характер и сложността на всеки конкретен обект, както и спецификата и вида на избраните мерки, дейности и проекти. Етапите на изпълнение на програмата са:

– *Инвестиционно намерение*

Включва извършването на определени проучвания, с които се цели да се установи дали е целесъобразно осъществяването на инвестиционното намерение, начините и мащаба на изпълнението му, както и обследване на енергийна ефективност; С оглед осъществяване на качествено енергийно планиране, общината се нуждае от създаване и поддръжане

на база данни за енергийната консумация и състояние на обектите, общинска собственост, с която до момента не разполага. Въз основа на събираните и актуализираните данни и информация, е възможно да се правят анализи и оценки. Тази база данни ще даде информация за състоянието на сградния фонд в общината, както и

техническа информация за изходното състояние на енергийния сектор преди да започне изпълнението на Програмата за енергийна ефективност.

– *Предварително проучване*

Осъществява се предварително проучване за състоянието на обектите, в които е предвидено да бъдат реализирани мерки и дейности за намаляване на енергийното потребление на база на енергийно обследване; Трябва да се установи текущото състояние на дадена сграда енергопотреблението и, както и да се посочат целесъобразни енергоспестяващи мерки.

– *Инвестиционен проект*

Разработва се в зависимост от спецификата и обема на предвидените дейности; За всеки инвестиционен проект се прави оценка като се използват различни методи и показатели, делящи се на статични и динамични.

– *Подготовка и изпълнение на строителството*

Включва подготовка на всички необходими документи и извършване на съответните строително – монтажни работи на съответния обект; След идентифицирането на необходимите мерки, които следва да бъдат извършени, за да се повиши енергийна ефективност на даден обект, следва и етапа на строително-монтажните дейности на заложените цели. На този етап се подготвят необходимите документи и се извършва строителството.

– *Мониторинг*

Той установява намалението на енергийното потребление след реализацията на дейностите и мерките по енергийна ефективност се извършва ежемесечно отчитане и записване на параметрите от измервателните уреди, инструктаж на техническия персонал по поддръжка на инсталациите и др.; Ефективният мониторинг изисква изграждането на автоматизирана система за събиране и обобщаване на данни , което може да се осъществява чрез приложение на съвременните информационни и комуникационни технологии. По този начин може да се направят изводи по всяко време и за всеки обект дали средствата за енергоосигуряване се изразходват целесъобразно и дали се спазват нормативните изисквания за поддържане на микроклимата в съответната сграда.

11. ОЧАКВАНИ ЕФЕКТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Максимално точното предвиждане за очакваните ефекти от изпълнението на дейностите, мерките и проектите ще даде възможност за цялостна технико-икономическа оценка на програмата за енергийна ефективност на Община Първомай. Най-важните резултати, които ще се постигнат с реализирането на програмата, са следните:

- икономия на топлинна енергия;
- икономия на електрическа енергия;

- икономия на горива;
- намалени емисии парникови газове;
- икономия на финансови средства.

За някои от мерките е възможно да се получи сравнително дълъг срок на откупуване, но в тези случаи трябва да се има предвид тяхната екологичната значимост. Освен това, е важно да се подчертае, че ефектът от реализирането на дейностите и мерките се изчислява на база на действащите в момента цени на топлинната и електрическата енергия и на горивата. Тези цени ще продължават да се повишават, вследствие на непрекъснато растящите цени на горивата на международните пазари, поради което срокът на откупуване ще бъде по-малък, в сравнение с направените изчисления. Допълнителна предпоставка за намаляване на срока на възвръщаемост на инвестициите е и бъдещата възможност за търговия на спестени емисии на парникови газове.

Освен горните практически резултати, изпълнението на програмата за енергийна ефективност ще доведе до:

- опазване на околната среда;
- забавяне на процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси;
- подобряване на условията и стандарта на живот на хората;
- диверсифициране на енергийните доставки и намаляване на зависимостта на крайните клиенти от цените на горива и енергии;
- създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т.н.) и разкриване на нови работни места;
- създаване на конкуренция между основните енергийни доставчици и по-голяма сигурност на доставките;
- подпомагане постигането на устойчиво развитие.

12. НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ

Процесът на наблюдение изпълнението на програмата за енергийна ефективност се осъществява от АУЕР. Съгласно ЗЕЕ, областните и общински администрации имат задължението ежегодно да изпращат попълнени отчети за напредъка по изпълнението на програмата по енергийна ефективност до АУЕР.

Наблюдението и изпълнението на общинските програми по енергийна ефективност ще се извършва от съответните специализирани структури сформирани по силата на Закона за енергийната ефективност. За общините тази структура е общинския съвет по енергийна ефективност, а за областта като цяло Областния съвет по енергийна ефективност. Експертната функция на първия определя неговата активна роля както в самото изготвяне на общинските програми, така и за тяхното изпълнение и наблюдение на изпълнението. Областният съвет по енергийна ефективност със своя консултативен характер ще акцентира върху оценяването на конкретното изпълнение и даването на препоръки и насоки за работа.

С цел улесняване на процеса на наблюдение и оценка до двата вида специализирани звена ще трябва да достига следната информация:

Оптимизиране на обема и повишаване достоверността на набираната статистическа информация - активна роля в този процес ще играят всички обществени и частни организации планивали и реализирали мерки по енергийна ефективност в община Първомай. Периодично същите ще представят наличната информация на определените за това експерти в административните структури (областна и общински), както и резултатите от изпълнението и ефектите от програмите по ЕЕ в общината. Този вид информация ще бъде предоставяна на съвета по енергийна ефективност след изготвянето на отчети за изпълнението на съответните програми. Тя ще бъде водеща при определянето на бъдещата политика по енергийна ефективност в община Първомай.

Оптималното осъществяване на дейностите по наблюдение и оценка на изпълнените или нереализирани цели от настоящата програма, ще позволи до голяма степен да се води успешна общинска политика по енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници. Процесът по наблюдение и контрол изисква формулирането на ясни, точни, конкретни, измерими и лесни за отчитане показатели за успешна реализация на Програмата, които да бъдат одобрени от общинската администрация. Примери за такива показатели са посочените по-долу:

- Постигане на формулираните качествени и количествени цели и задачи на програмата;
- Създаване на условия за повторимост и мултиплициране на резултатите от осъществени добри практики от реализираната програма;
- Въздействие на изпълнената програма върху други области, свързани с планирането и развитието на Общината;
- Ефикасност и ефективност на управлението на програмата.

13. ОТЧЕТ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

В съответствие с чл. 12, ал. 7 от ЗЕЕ изпълнителният директор на АУЕР утвърждава образец на отчет за изпълнението на дейностите и мерките от програмите по енергийна ефективност. Изготвените отчети се представят на хартиен и магнитен носител в АУЕР не по-късно от 1 март и се публикуват на интернет страниците на съответните държавни и местни органи.

14. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Високата енергийна наситеност на единица произведена продукция в България, лошата топлоизолация на битовите и обществени сгради и липсата на традиции в усвояването на възобновяемите енергийни източници, са предпоставките, които налагат високите темпове на развитие в тази сфера. Реализирането на националната политика по енергийна ефективност, транспонирана в Закона за енергийната ефективност, е приоритет, който ще окаже положително въздействие върху редица аспекти на социално - икономическото развитие и опазването на околната среда в страната - в частност община Първомай.

Въвеждането на енергийно ефективни технологии за производство ще повиши конкурентноспособността на българската икономика, използването на възобновяеми енергийни източници в битовата и обществена сфера както и подобряването на топлинната изолация на сградите и оптимизирането на отоплителните системи - ще занижи енергийните разходи и ще намали натиска върху местния енергиен пазар. Същевременно ефектите върху околната среда ще бъдат значителни по отношение на

Програма по Енергийна Ефективност на Община Първомай 2018-2023 г.

нивото на парниковите газове, замърсяването на атмосферата с оксиди и опазването на почвите и водите.

Цялата тази съвкупност, от взаимозависими фактори и елементи на антропоферата, са определящи за жизнения стандарт на населението. Тяхното разумно и научно обосновано управление е гаранцията за устойчиво бъдещо развитие.

Изготвянето на общинските програми по енергийна ефективност е задължителна част от държавната политика в тази област и налага участието на съответните регионални и местни структури. Разработването на програми и изпълнението на предвидените в тях проекти е част от регионалната политика за устойчиво развитие. С общинските програми за енергийна ефективност се цели да се повиши ефективността на използване на енергийните ресурси: да се намалят енергопотреблението и вредните емисии в атмосферата; да се осигури здравословната среда чрез подобряване на микроклимата; да се създадат предпоставки за финансиране на мероприятията за енергийна ефективност; енергийната ефективност да стане една от приоритетните общински дейности.

Програмата за енергийна ефективност на Община Първомай за периода 2018 – 2023 г. е стратегически документ с отворен характер. Той може да бъде усъвършенстван, допълван, променян и изменян на база промени в нормативните документи на национално ниво, както и установените резултати, нуждите и финансовата възможност на Общината.